

Afstudeerwerkstuk

Sustainable Development Goals in de hippische sector

Juno Bakker
Hippische bedrijfskunde
2023

Titelpagina

Opdrachtgever:

Organisatie: Trendpanel paard (opereert onder Stichting HIP)

Contactpersoon: Mieke Theunissen

Emailadres: mtheunissen@lto.nl

Opdrachtnemer

Naam: Juno Bakker

Studentnummer: 3028694

Emailadres: 3028694@aeres.nl

Opleiding: Hippische bedrijfskunde

Onderwijsinstelling: Aeres Hogeschool Dronten

Afstudeerbegeleider

Begeleider: Monique Kuypers

Emailadres: m.kuypers@aeres.nl

Voorwoord

Voor u ligt het afstudeerrapport 'Sustainable Development Goals (SDG's) in de hippische sector'. Deze scriptie is onderdeel van het afstuderen van de bachelor opleiding Hippische bedrijfskunde aan de Aeres Hogeschool in Dronten. Het maken van dit rapport heeft plaatsgevonden vanaf februari 2023 tot eind juni 2023.

Dit afstudeerwerkstuk wordt gemaakt in opdracht van de Trendpanel Paard. Trendpanel Paard houdt zich bezig met het signaleren van trends en ontwikkelingen binnen de hippische sector en biedt een luisterend oor voor de sector. Het Trendpanel wordt gevormd door diverse vertegenwoordigers (Aeres groep, KNHS, LTO, Sectorraad Paarden, Rabobank, etc.), welke afhankelijk van het thema vier tot zes keer per jaar bij elkaar komen. Gezien het Trendpanel zich bezig houdt met onder andere het maatschappelijk draagvlak en dierwelzijn, is er ook interesse in de Sustainable Development Goals in de hippische sector.

Vanuit de Aeres Hogeschool in Dronten heeft onder andere Monique mij begeleid bij het maken van dit afstudeerwerkstuk, dus ook haar wil ik enorm bedanken. Dankzij de fijne tips, feedback en begeleiding is dit afstudeerwerkstuk tot stand gekomen.

Ook wil ik Mieke Theunissen van LTO Nederland, en tevens bestuurslid bij Trendpanel Paard, bedanken voor haar bijdrage dit onderzoek. Voornamelijk bij de dataverzameling voor dit onderzoek, het geven van toegang tot haar netwerk om het onderzoek zo optimaal mogelijk te laten verlopen en het vrijmaken van haar tijd om dit allemaal mogelijk te maken.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Juno Bakker,

Dronten 2023

Samenvatting

De Verenigde Naties heeft zeventien duurzaamheidsdoelstellingen opgesteld genaamd 'Sustainable Development Goals' (SDG's). Vanuit Trendpanel Paard kwam de vraag om twee van deze doelen toe te passen op de hippische sector in Nederland. De twee gekozen doelen zijn 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Verantwoorde consumptie en productie'. Om de aarde te kunnen laten voortbestaan voor toekomstige generaties is belangrijk om te verduurzamen. Ook de hippische sector moet hieraan bijdragen. Voor dit onderzoek is de hoofdvraag 'Hoe draagt de hippische sector in Nederland bij aan de SDG's; 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Verantwoorde consumptie en productie' kijkend naar de huidige situatie en de nabije toekomst?' opgesteld.

Om dit onderzoek te specificeren is er bij 'Goede gezondheid en welzijn' gekeken naar de invloed die paardrijden op de fysieke en mentale gezondheid van ruiters heeft. Voor de doelstelling 'Verantwoorde consumptie en productie' is er ingegaan op het consumentengedrag bij de aankoop van duurzame producten. Dit is onderzocht met enquêtes, voor 'Goede gezondheid en welzijn' een enquête onder de ruiters in Nederland en voor 'Verantwoorde consumptie en productie' is er een enquête verspreid onder hippische consumenten in Nederland.

Uit het onderzoek is gebleken dat de hippische sector bijdraagt aan de mentale gezondheid, doordat ruiters een positieve invloed van paardrijden merken op de mentale gesteldheid. Ook op het gebied van fysieke gezondheid draagt de sector bij, door het verbeteren van de spiermassa en conditie van ruiters. Hoe meer de ruiters rijden hoe positiever de mentale en fysieke gezondheid. Bij consumptie wordt er in de hippische sector gelet op duurzaamheid, de afgelopen vijf jaar is de interesse in duurzaamheid van consumenten vergroot, vooral consumenten onder de dertig verwachten dat dit de komende vijf jaar verder ontwikkelt.

Nog veel ruiters hebben psychische klachten, maar veel ruiters ervaren een positieve invloed van paardrijden op de mentale gesteldheid. Een aanbeveling is om meer uit deze positieve invloed te halen. Wat betreft de fysieke gezondheid liggen er nog kansen, aangezien veel mensen de ambitie hebben om gezonder te leven. Bedrijven in de sector zouden deze kans kunnen benutten, bijvoorbeeld door begeleiding te bieden bij het gezonder leven.

Om te stimuleren dat er meer duurzaam geconsumeerd wordt zullen de belemmeringen die consumenten ervaren bij het doen van een aankoop weggenomen moeten worden. Deze belemmeringen zijn; een hogere prijs, het gebrek aan vertrouwen dat een product echt duurzaam is en dat er niet duidelijk genoeg vermeld wordt dat een product duurzaam is.

Summary

The United Nation formulated seventeen goals, the Sustainable Development Goals (SDG's). Trendpanel Paard asked to apply two of these goals to the equestrian sector in the Netherlands. The two chosen goals are 'Good health and well-being' and 'Responsible consumption and production'. In order to save the earth for future generations we need to become more sustainable. The equestrian sector needs to participate in this process as well. For this study the main question is 'How can the Dutch equestrian sector contribute to the SDG's 'Good health and well-being' and 'Responsible consumption and production'.

To specify this study, 'Good health and well-being' focuses on the influence of horse-riding on the mental and physical health of equestrians. 'Responsible consumption and production' focuses on the behaviour of the consumer when purchasing a sustainable product. This has been studied, with surveys, for 'Good health and well-being' a survey among equestrians in the Netherlands and for 'Responsible consumption and production' a survey among the Dutch consumers in the equine industry.

The research has shown that the equestrian sector contributes to mental health, because riders notice a positive influence of horse riding on their mental state. The sector also contributes to physical health by improving the muscle mass and condition of horse riders. As to consumption, sustainability is already being considered in the equestrian sector, consumer interest in sustainability has increased over the past 5 years, and the consumers expect this to develop further in the next 5 years.

It has been found that many riders still have psychological complaints, but also that many riders experience a positive influence of horse riding on their mental condition. It is therefore a recommendation to get more out of this positive influence. There are still opportunities when it comes to physical health, since many people have the ambition to live a healthier life. Companies in the equine industry could take advantage of this opportunity, for example by offering guidance on how to live a healthier life.

In order to encourage more sustainable consumption, the obstacles that consumers experience when making a purchase must be removed. These barriers are; a higher price, the lack of trust that a product is really sustainable and that it is not stated clearly that it's a sustainable product.

Inhoud

Titelpagina	2
Voorwoord	3
Samenvatting.....	4
Summary	5
1 Inleiding	8
1.1 De hippische sector	8
1.2 Duurzaamheid	8
1.3 Sustainable Development Goals.....	10
1.3.1 Relevantie van de gekozen SDG's.....	10
1.3.2 Eisen indicatoren voor de SDG's.....	11
1.3.3 Indicatoren voor goede gezondheid en welzijn	12
1.3.4 Indicatoren voor verantwoorde consumptie en productie.....	12
1.4 Het onderzoek naar de SDG's in de hippische sector	13
2 Materiaal en methoden.....	15
2.1 Aanpak van de deelvragen	15
2.2 Enquête	15
3 Resultaten.....	17
3.1 Goede gezondheid en welzijn	17
3.1.1 Overzicht resultaten	23
3.2 Verantwoorde consumptie en productie	24
3.2.1 Overzicht resultaten	29
4 Discussie	30
4.1 Vergelijking van de resultaten	30
4.1.1 Goede gezondheid en welzijn	30
4.1.2 Verantwoorde consumptie en productie	30
4.2 Korte samenvatting per deelvraag	31
4.2 Reflectie op het proces.....	32
4.3 Reflectie op de methode	34
5 Conclusie en aanbevelingen	35
5.1 Conclusie	35
5.2 Aanbeveling	36
Bibliografie	38
Bijlage I De 17 SDG's.....	41
Bijlage II Enquête ruitersport gezondheid.....	42
Bijlage III Enquête hippische consument	49

Bijlage IV Mail Trendpanel enquête verspreiding	54
Bijlage V Facebook teksten enquêtes.....	55
Bijlage VI Algemene enquête teksten	56
Bijlage VII Checklist schriftelijk rapporteren	57
Bijlage VIII Beoordelingsformulier.....	58

1 Inleiding

1.1 De hippische sector

Dit afstudeerrapport heeft betrekking op de hippische sector. Vroeger speelden paarden al een belangrijke rol in Nederland, toch is het gebruiksdoel van paarden door de jaren heen veranderd. Vroeger was het paard een hulpmiddel voor op het land, nu is het paard een luxe behoefte geworden. Tegenwoordig worden paarden gebruikt als rijpaard, voor het fokken of dienen als weidemaatje. Er wordt steeds meer naar het welzijn van de paarden gekeken en er zijn welzijnseisen gevormd, waar diverse organisaties binnen de hippische sector zich mee bezig houden (De geschiedenis van het paard, 2017). Inmiddels bestaat de hippische sector uit 1,2 miljoen paardensportvolgers in Nederland. Van deze paardensportvolgers zijn er 400.000 actieve ruiters aanwezig en zijn er 450.000 paarden in Nederland, 80% van de paardensporters is vrouw. Er zijn in Nederland 10.000 paarden(sport)bedrijven en 3.000 ruiterssportcentra en -verenigingen. De hippische sector is voor Nederland, na voetbal, de sport met de hoogste economische waarden. Jaarlijks is er een omzet van ruim 2 miljard euro. Deze gegevens zijn gebaseerd op de laatste metingen in 2016. (KNHS, 2016). In 2021 waren er volgens het CBS 97 602 paarden en pony's op geregistreerde landbouwbedrijven in Nederland (CBS, sd). Volgens de KNHS waren er in totaal in 2014 rond de 450 000 paarden en 500 000 ruiters.

1.2 Duurzaamheid

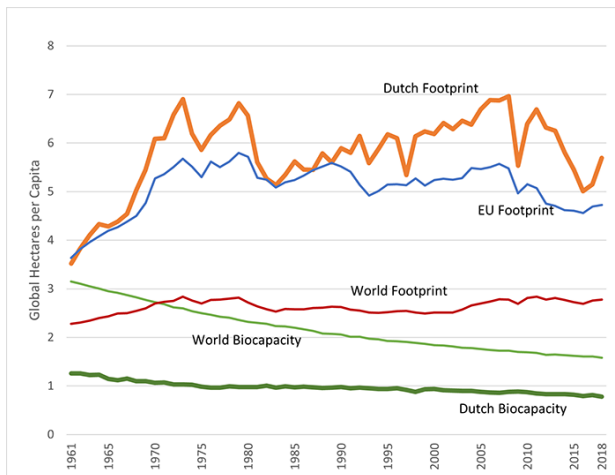
Duurzaamheid speelt een steeds belangrijkere rol, maar wat is duurzaamheid? Met duurzaamheid wordt een balans bedoeld tussen drie P's: People, Planet en Profit (mens, milieu en economie) (De 3P's van Duurzaamheid, 2022). (Saoudy, 2014). Door het evenwicht te behouden wordt er gezorgd dat de aarde niet uitgeput raakt en leefbaar blijft. De mensen van nu moeten ervoor zorgen dat de volgende generaties in hun behoeften voorzien kunnen blijven en de aarde bewoonbaar blijft. Momenteel raken natuurlijke hulpbronnen, zoals olie, gas en bomen langzaam op en raakt de grond onvruchtbaar. Dit kan worden tegen gegaan door het proces te vertragen door de levensstijl te veranderen. (Vastelastenbond, 2022). Met levensstijl wordt bedoeld de manier waarop een individu leeft, ook wel een levenswijze genoemd. (Encyclo, 2023). Door kleine aanpassingen aan de dagelijkse gewoontes en keuzes is het al mogelijk om duurzamer te leven en daarmee het proces te vertragen. Door bijvoorbeeld het scheiden van je afval, je kleding een tweede leven geven, fietsend naar de supermarkt te gaan in plaats van met de auto of door te kiezen voor refurbished (opgeknapt) apparatuur is het al mogelijk om duurzamer te leven. Zo zijn er nog veel meer opties om duurzamer te leven, waar zelfs de portemonnee een stuk blijer van wordt. (Duurzaam leven doe je zo, 2022). Maar wat voor 'ruimte' nemen we eigenlijk in? Dit wordt ook wel de mondiale of ecologische voetafdruk genoemd, het is de ruimte die een individu inneemt op de aarde. Dit is afhankelijk van de levensstijl; soort eten, soort drinken, soort kleding en de manier van verplaatsen. Het kost allemaal ruimte om die producten te maken. Bijvoorbeeld; voor het verbouwen van eten is landbouwgrond nodig, hiervoor moeten bomen worden gekapt en de producten moeten na het verbouwen vervoerd worden waardoor er CO2 vrijkomt. (Europa Nu, sd).

National Footprint and Biocapacity Accounts heeft een onderzoek gedaan naar de biocapaciteiten en de ecologische voetafdruk per persoon in Nederland. Biocapaciteit betreft de hoeveelheid aan voedsel en grondstoffen die de aarde in één jaar kan produceren. De ecologische voetafdruk betreft de vraag naar voedsel en grondstoffen. (Kovács, Farkas, Szigeti, & Harangozó, 2022). De biocapaciteit en de ecologische voetafdruk hebben ze vergeleken met de voetafdruk per persoon van de EU en de gehele wereld tussen het jaar 1961 en 2018. Hieruit is gebleken dat de Nederlandse voetafdruk per persoon vele malen hoger is dan de wereldwijde- en de Europese voetafdruk per persoon, zie figuur 1. In figuur 1 is te zien dat de Nederlandse biocapaciteit vrijwel constant gebleven, maar vertoont een kleine daling tussen 1961 en 2018. Wel moet er gezegd worden dat de bevolking met de helft is toegenomen, waardoor de biocapaciteit per persoon is gedaald met 38%. In figuur 2 is te zien hoe de biocapaciteit

en de voetafdruk van Nederland is verspreid. Deze gegevens worden voortdurend bijgehouden door York University in Toronto in samenwerking met de Footprint Data Foundation en het Global Footprint Network. (Global Footprint Network, 2022).

Figuur 1

Biocapaciteit en voetafdruk per persoon

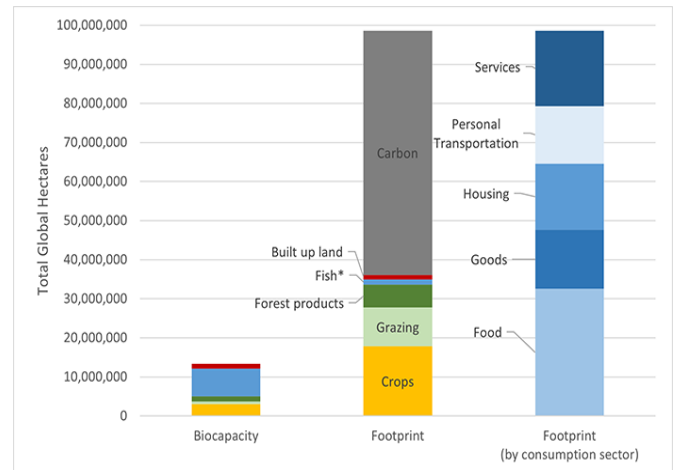

Noot. (Global Footprint Network, 2022)

*Verticale lijn: hectaren per hoofdstad wereldwijd.
Horizontale lijn: jaartallen.*

Figuur 2

Aantal hectares biocapaciteit en voetafdruk

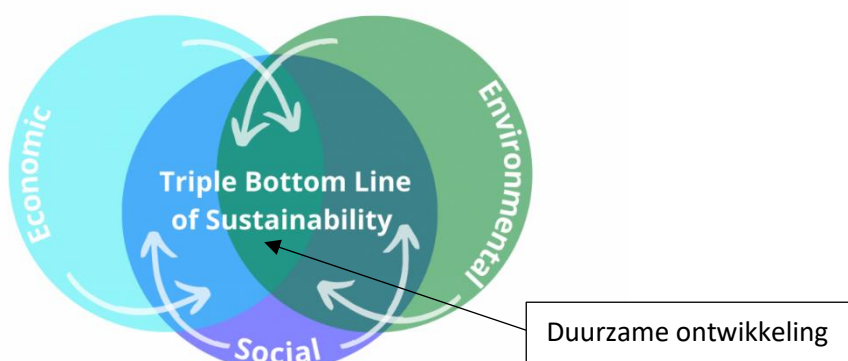
Noot. (Global Footprint Network, 2022)

Verticale lijn: Totaal aantal hectares wereldwijd

Binnen het bedrijfsleven wordt er ook wel gesproken over een triple bottom line. Hierbij worden de drie P's binnen een organisatie gebruikt om maatschappelijk verantwoord te ondernemen, door een balans te zoeken tussen de sociale-, de milieu- en de economische aspecten. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een vorm van ondernemen waarbij er gericht wordt op de triple P, duurzaam ondernemen. (Gbejewoh, Keesstra, & Blancquaert, 2021). Figuur 3 geeft de triple bottom line visueel weer.

Figuur 3

TBL (Tate & Bals, 2016)

Het zal niemand zijn ontgaan dat duurzaamheid een steeds belangrijkere rol speelt, zo ook in de agrarische sector. Uit onderzoek van de WUR blijkt dat er in 2020 bij bijna alle bestedingen aan voedsel met een duurzaamheidskenmerk per saldo een groei te zien was in de vraag en aanbod. (Logatcheva, 2021) De hippische sector loopt nog achter wat betreft duurzame ontwikkelingen, maar er komen wel steeds meer duurzame initiatieven. De duurzame initiatieven zijn bijvoorbeeld Meetlat Duurzame Veehouderij. Het MDV-certificaat is niet verplicht, maar als een stal voldoet aan de normen van MDV kan dit certificaat behaald worden. Een MDV-stal heeft bewezen een lagere milieubelasting te hebben, door middel van maatregelen voor diergezondheid en dierenwelzijn. (Meetlat Duurzame Veehouderij, 2022).

Volgens het wetenschappelijke onderzoek uitgevoerd door Van Calster en Galama (2001) zijn er vier aspecten van duurzaamheid, namelijk; economische duurzaamheid, intern sociale duurzaamheid, extern sociale duurzaamheid en ecologische duurzaamheid. Om het aspect 'economische duurzaamheid' te meten zijn er in het onderzoek drie meetpunten meegegeven als voorbeeld, namelijk; liquiditeit, rendabiliteit en solvabiliteit. In het onderzoek zelf over de zoektocht naar meten van duurzaamheid werd het meetpunt gezinsinkomen uit het melkveebedrijf gebruikt. Bij het aspect 'intern sociale duurzaamheid' wordt slechts één meetpunt geselecteerd, namelijk 'index voor arbeidsomstandigheden'. Bij het aspect 'extern sociale duurzaamheid' speelt volgens de experts voedselveiligheid een belangrijke rol. Onder voedselveiligheid valt gebruik van grondstoffen en verantwoordelijkheid van leveranciers. Tot slot het aspect 'ecologische duurzaamheid', uit onderzoek blijkt nitraat in oppervlaktewater het belangrijkste meetpunt, terwijl er in Nederland de meeste aandacht besteed wordt aan nitraat in grondwater (van Calster & Galama, 2001).

1.3 Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn 17 duurzaamheidsdoelstellingen (zie bijlage 1), deze doelstellingen zijn gebaseerd op de oude millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling (MDG's) van de Verenigde Naties (VN). De millenniumdoelstellingen draaiden om de globale inspanning om duurzame ontwikkeling op een alomvattende manier aan te pakken. Dus de door de VN-lidstaten ontwikkelde duurzaamheidsdoelstellingen zijn wereldwijde ontwikkelingsprioriteiten, waarbij duurzame ontwikkeling gedefinieerd wordt via drie aspecten; economisch, ecologisch en sociaal (Stevens & Kanie, 2016). De SDG's zijn er om grote uitdagingen op deze drie gebieden op te lossen.

Armoede, ongelijkheid en klimaatveranderingen zijn voorbeelden van uitdagingen waarbij het belangrijk is dat verschillende landen en actoren samenwerken. Ook vallen deze problemen binnen de 3 pijlers die eerder genoemd zijn. Hierbij is een gezamenlijke aanpak nodig, omdat deze problemen te groot zijn voor een individuele aanpak. Dit is dus een voorbeeld van waarvoor de SDG's in 2015 zijn geïntroduceerd, aan de hand van de SDG's moeten deze problemen op een globale wijze opgelost worden. (van Tulder, 2018)

1.3.1 Relevantie van de gekozen SDG's

De SDG's worden in dit rapport afgebakend door te focussen op de 2 SDG's; 'Goede gezondheid en welzijn' en 'verantwoorde consumptie en productie'. Deze SDG's zijn gekozen op basis van de relevantie voor de hippische sector.

SDG 3; 'Goede gezondheid en welzijn' heeft een vrij brede relevantie. Deze SDG streeft naar het waarborgen van een goede gezondheid en het bevorderen van welzijn voor alle mensen, ongeacht hun leeftijd, geslacht of sociaaleconomische achtergrond. In relatie tot de hippische sector is dit relevant voor de paardensport. Er zijn meerdere onderzoeken waaruit gebleken is dat de psychische problemen bij de Nederlandse bevolking toegenomen zijn. Onder andere de corona crisis heeft hier de afgelopen tijd een rol ingespeeld, bij mensen die last hadden van psychische klachten zijn deze verergerd (de Lange, Hulsbosch, Knispel, & Kroon, 2020). Uit een ander onderzoek van het Mulier

instituut blijkt dat regelmatig bewegen een positief effect kan hebben op de psychische gezondheid, want uit dit onderzoek blijkt dat het psychische klachten verminderd (Ooms, Dool, & Van den Elling, 2020). Hierdoor is het relevant om te onderzoeken of ook de paardensport een positief effect heeft op de mentale gezondheid.

Uit verschillende onderzoeken is al vaker gebleken dat sporten een positief effect kan hebben op de fysieke gezondheid. Daarom is ook dit relevant om te onderzoeken voor het paardrijden. Uiteindelijk is de totale relevantie van goede gezondheid en welzijn bij de Nederlandse bevolking groot. Goede gezondheid en welzijn zorgt ervoor dat mensen actief en zelfstandig kunnen leven, wat voor een individu erg fijn is, maar ook voor de gezondheidszorg in Nederland.

SDG 12 'verantwoorde consumptie en productie' is ook relevant om te onderzoeken in relatie tot de duurzaamheid van de hippische sector in Nederland. In de hippische sector worden verschillende soorten hulpbronnen gebruikt, onder andere voor het gebruik van ruitersportproducten. Door te onderzoeken hoe het consumentengedrag op dit moment binnen de hippische sector is kan er gekeken worden hoe duurzaam de hippische sector is. Dit is zeer relevant door de omvang van de productie en consumptie in de sector. Mede omdat er in de paardensector nog weinig circulaire consumptie/productie plaatsvindt is het belang van duurzame productie en consumptie groot. Alleen moet er voor duurzame productie wel een behoefte zijn bij de consumenten naar duurzame producten. Vandaar dat ook deze SDG een grote relevantie heeft in de hippische sector.

1.3.2 Eisen indicatoren voor de SDG's

Allereerst wat zijn indicatoren? Een indicator wordt vaak gezien als een normwaarde. Deze indicator is een soort aanwijzing voor of iets van goede, gemiddelde of slechte kwaliteit is, daarnaast kunnen er mogelijke verschillen worden aangetoond met de indicatoren. De uitkomst kan worden weergegeven in bijvoorbeeld een percentage, een getal of een visuele representatie, zoals een grafiek of kaart (Indicator, 2023) (Stap 5: Definiëren indicator, sd).

Hoe het niveau van een indicator gemeten kan worden, hangt af van het type indicator en het doel waarvoor deze wordt gebruikt. Over het algemeen zijn er verschillende methoden die gebruikt kunnen worden om indicatoren te meten, zoals: *Directe meting*: Dit houdt in dat de indicator rechtstreeks wordt gemeten, bijvoorbeeld door het verzamelen van gegevens via enquêtes, observaties, of het verzamelen van statistische gegevens. *Indirecte meting*: Dit houdt in dat de indicator wordt afgeleid uit andere gegevens of indicatoren die verband houden met de oorspronkelijke indicator. Bijvoorbeeld, het bruto binnenlands product (BBP) kan worden gebruikt als een indirecte indicator van de economische groei. *Kwalitatieve meting*: Dit houdt in dat de indicator niet wordt gemeten op basis van cijfers, maar op basis van subjectieve observaties, zoals interviews of waarnemingen. *Kwantitatieve meting*: Dit houdt in dat de indicator wordt gemeten op basis van numerieke gegevens, zoals percentages, verhoudingen, of cijfers. (5.4 Indicatoren, 2022). (Lafortune, Fuller, Schmidt-Traub, & Kroll, 2020).

Volgens de VN-Agenda 2030 en de SDG's moeten de beleidsmakers rekening houden met duurzaamheid. Het meten van het niveau van de duurzaamheid is een prioriteit. Het belang van de mogelijke vooruitgang/achteruitgang meten is dus erkend, maar de literatuur over de mogelijke benaderingen om dit te meten is nog erg beperkt. Er zijn dus indicatoren nodig om de mogelijke vooruit-/achteruitgang te meten. (Gusmão Caiado, Leal Filho, Quelhas, Mattos Nascimento, & Veigas Ávila, 2018)

Het selecteren en evalueren van de juiste indicatoren voor elk doel is essentieel voor het operationaliseren van de SDG's. De selectie van geschikte indicatoren kunnen dubbelzinnig zijn zonder een precieze en wetenschappelijke basis. Het proces moet dus worden uitgevoerd binnen

een soort kader en met een duidelijke referentiecontext. Deskundigen moeten zich richten op de relatie met de 'indicator- geïndiceerde feiten' om te zorgen dat de SDG-indicatoren relevant zijn (Hák, Janoušková, & Moldan, 2016). Een indicator zegt niets over duurzaamheid, als er geen referentiewaarde, zoals een drempel aan wordt gegeven. (Lancker & Nijkamp, 2012)

Indicatoren voor SDG's zouden aan de volgende eisen moeten voldoen:

- De indicatoren moeten relevant zijn, gebaseerd op feiten.
- De indicatoren bevatten ook andere kwaliteiten (deugdelijk, methodologie, draagvlak).
- De indicatoren moeten van een 'handelbare omvang' zijn. (Hák, Janoušková, & Moldan, 2016)

1.3.3 Indicatoren voor goede gezondheid en welzijn

Om te kijken wat de invloed van de hippische sector is op het gebied van goede gezondheid en welzijn zal er gekeken worden naar de mens en niet naar het paard. Stichting SDG Nederland is een openbare stichting, die bestaat uit verschillende vertegenwoordigers uit verschillende maatschappelijke sectoren. SDG Nederland beschrijft deze doelstelling als 'Het voorkomen van voortijdige sterfte veroorzaakt door overdraagbare en niet-overdraagbare ziektes en psychische problemen staat hoog op de VN-agenda. Het aanpakken van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik kan de gezondheid van veel Nederlanders verbeteren.' (De 17 SDG's , 2022)

Om mentale gezondheid te meten heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu een document opgesteld. Om de mentale gezondheid gedurende de levensloop te monitoren worden op diverse tijdstippen metingen gedaan. De metingen zijn vaak vragenlijsten en lichamelijk onderzoek. Een indicator moet (een deel van) de mentale gezondheid meten. De indicator moet dus representatief zijn voor iets wat veel of juist heel weinig voorkomt. Om de validiteit van een indicator voor mentale gezondheid te waarborgen heeft het de voorkeur dat de indicator onderbouwd is met wetenschappelijke literatuur. Voorbeelden van indicatoren voor de mentale gezondheid zijn; psychische klachten, geluk ervaren en het percentage mensen dat tevreden is met het leven. (van Bon-Martens, et al., 2022)

Voor het meten van de fysieke gezondheid wordt de Body Mass Index (BMI) vaak gebruikt als indicator. Echter meet de BMI de gezondheid alleen op basis van geslacht, leeftijd, lengte en gewicht. Gewicht maakt geen onderscheid in vet, botten of spieren. (Wellens, et al., 1996) Volgens het CBS is hoe mensen denken over de eigen gezondheid een goede indicator om de algemene gezondheid te meten. (CBS, sd) De lichaamsverhouding zegt veel over de gezondheid. Vet is een brandstof voor het lichaam, maar een te hoog vetpercentage betekent een grotere kans op onder andere hart- en vaatziekten. Daarnaast zeggen ook de conditie en spiermassa veel over het risico op ziekten en dus over de gezondheid. (CZ, sd)

1.3.4 Indicatoren voor verantwoorde consumptie en productie

Binnen de paardensector wordt er enorm veel geconsumeerd en geproduceerd, bijvoorbeeld paardenvlees, -voer, ruitersportartikelen en alle andere benodigdheden voor het houden van een paard. Door SDG Nederland wordt deze SDG beschreven 'Duurzame productie en consumptie, met een efficiënter gebruik van grondstoffen, verlaagt de druk op het milieu en vermindert de afhankelijkheid van die grondstoffen.' (De 17 SDG's , 2022) In dit rapport wordt er gekeken of er in de hippische sector vraag is naar duurzame geproduceerde producten. Als dit het geval is, bieden de producenten in de hippische sector dan genoeg duurzame producten aan?

Buiten de hippische sector wordt er al onderzoek gedaan naar de behoeften van consumenten aan duurzame producten. Er is de Global Sustainability Study, bij dit onderzoek werden verschillende

vragen gesteld over het koopgedrag van consumenten gesteld. Bijvoorbeeld of consumenten duurzaamheid nu belangrijker vinden dan vorig jaar en of duurzaamheid bij de aankoop een prioriteit is. Dit zijn allemaal indicatoren om te meten wat de huidige en toekomstige behoefte van klanten aan duurzame producten is. (Global Study Finds US Consumers Still Committed to Making Sustainable Purchases Amid Inflation, 2022)

1.4 Het onderzoek naar de SDG's in de hippische sector

Waarom is het belangrijk om te kijken naar de maatschappelijke invloed van de paardensector? Op dit moment is er nog niet in kaart gebracht wat de maatschappelijke invloeden zijn van de hippische sector. Deze invloeden zijn ook lastiger meetbaar dan financiële effecten, omdat de maatschappelijke invloeden lastiger in cijfers zijn uit te drukken. Echter is het wel belangrijk dat dit gaat gebeuren. Het is van belang om een inzicht te krijgen in wat de hippische sector voor Nederland op het gebied van duurzaamheid doet, omdat deze inzichten van maatschappelijk belang zijn. Is de hippische sector alleen maar belastend of wordt er door de sector ook iets teruggegeven? Iedereen die actief is in de hippische sector heeft hier invloed op, want iedereen zorgt hierbij voor een bepaalde uitstoot of geeft iets terug. De vraag is dus of de hippische sector een uitstoot heeft en of er in dat geval iets gedaan wordt om voor deze uitstoot te compenseren. Er is ook een mogelijkheid dat er geen sprake is van een belasting van de hippische sector of zelfs dat de hippische sector iets positiefs geeft aan de aarde. Buiten de hippische sector wordt hier al enorm veel onderzoek naar gedaan in relatie tot de klimaatcrisis. Ook als hippische sector is het erg belangrijk om dit goed in beeld te krijgen. Door het in beeld krijgen van de effecten van de paardensector wordt duidelijk of de sector al op de goede weg is of dat er wellicht nog veel gedaan moet worden.

De hoofdvraag van dit afstudeerwerkstuk is: 'Hoe draagt de hippische sector in Nederland bij aan de SDG's; 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Verantwoorde consumptie en productie' kijkend naar de huidige situatie en de nabije toekomst?'

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van verschillende deelvragen. Deze deelvragen zijn allemaal gericht op de hippische sector.

- Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; 'bewuste consumptie en productie'?
- Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; 'gezondheid en welzijn'?
- Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er, volgens stakeholders van de paardensector, in de toekomst nog plaats vinden op het gebied van de SDG; goede gezondheid en welzijn?
- Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er, volgens stakeholders van de paardensector, in de toekomst nog plaats vinden op het gebied van de SDG; verantwoorde consumptie en ontwikkeling?

De doelstelling is om aan de hand van deze vragen een overzicht te krijgen van welke invloed de hippische sector heeft gericht op de SDG's 'Goede gezondheid en welzijn' en 'verantwoorde consumptie en productie'. Als dit overzicht gecreëerd is wordt er een beter beeld verkregen van de duurzaamheid van de hippische sector, de maatschappelijke invloed. Voor iedereen in de paardensector is dit relevant om bewustwording te creëren. Echter hebben grote bedrijven de meeste impact, dus vooral voor ondernemers zal dit echt belangrijk zijn.

Door middel van de enquêtes wordt er onder respondenten het niveau van de indicatoren bepaald. De indicatoren geven het niveau van de huidige situatie bij de doelgroep weer. Door deze enquête in de toekomst opnieuw uit te voeren kan er gekeken worden of de situatie verbeterd, hetzelfde of

verslechterd is. Kortom het doel is een overzicht krijgen van de huidige situatie in de hippische sector door te monitoren op een manier die in de toekomst herhaald kan worden.

2 Materiaal en methoden

Dit afstudeerwerkstuk is tot stand gekomen aan de hand van kwalitatief onderzoek. De data is verkregen door twee enquêtes. De informatie die verzameld is geeft het niveau van indicatoren weer, over wat de stand van zaken is van de hippische sector met betrekking tot de SDG's 'Goede gezondheid en welzijn' en 'verantwoorde consumptie en productie'. De enquêtes zijn opgesteld op basis van de informatie in het theoretisch kader. In het theoretisch kader zijn de eisen van indicatoren voor het monitoren van de SDG's benoemd.

2.1 Aanpak van de deelvragen

De eerste deelvraag van dit rapport is 'Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; goede gezondheid en welzijn?'. 'Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; verantwoorde consumptie en productie?' is de tweede deelvraag. Om deze deelvragen te kunnen beantwoorden is er gebruik gemaakt van de data die uit de enquête is gekomen. De resultaten van de enquêtes zijn geanalyseerd. Door de analyse is bepaald op welk niveau de indicatoren zich op dit moment bevinden.

In de derde deelvraag wordt er gekeken naar de ambities. 'Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er in de toekomst nog plaats vinden op het gebied van de SDG; goede gezondheid en welzijn?'. De laatste deelvraag is 'Welke maatschappelijke ontwikkelen kunnen er in de toekomst nog plaats vinden op het gebied van de SDG; verantwoorde consumptie en ontwikkeling?'. Ook hierbij wordt er gekeken naar de ambities. De ambities zijn ook uit de enquête naar voren gekomen door vragen te stellen aan de respondenten. Deze respondenten zijn stakeholders uit de hippische sector. Aan de respondenten is gevraagd wat de ambities zijn voor de toekomst.

Voor dit totale afstudeerrapport zijn dus twee enquêtes opgezet. Voor elke SDG die onderzocht is, is er een enquête ontwikkeld. Uit deze enquêtes zijn data gekomen over zowel de huidige situatie als de ambities over de twee SDG's van dit rapport.

2.2 Enquête

De betrouwbaarheid van deze enquête zit op een goed niveau aan de hand van een goed aantal respondenten uit de hippische sector. De validiteit in de enquête is gewaarborgd door de juiste vragen op de juiste manier te stellen, aan de juiste personen. In het theoretisch kader was al te lezen over de validiteit en indicatoren.

Voor het beantwoorden van de deelvragen is er informatie over het niveau van de indicatoren verkregen (zie bijlage II & III). De vragen in de enquête voor de SDG 'goede gezondheid en welzijn' waren gericht op zowel de mentale als de fysieke gezondheid van de mens. De vragen over de mentale gezondheid zijn op basis van het document van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu een document opgesteld. Om te monitoren wat het niveau van de fysieke gezondheid en welzijn binnen de hippische sector zijn de vragen ook opgezet op basis van de informatie in het theoretisch kader. Bij deze vragen werd er dan ook niet gevraagd naar het BMI van een persoon, maar naar andere aspecten van de fysieke gezondheid die meer zeggen. Volgens het CBS is hoe een persoon naar zijn eigen gezondheid kijkt een goede indicator. Daarom is er gekozen om de respondenten zelf hun mentale gezondheid te laten beoordelen, bijvoorbeeld door te vragen welk cijfer de respondenten hun leven geven.

De indicatoren die in de enquêtes gemonitord werden voldoen aan eisen die in wetenschappelijke bronnen genoemd worden, bijvoorbeeld dat de indicatoren relevant zijn en van handelbare omvang. Of de indicatoren relevant zijn is bepaald op basis van het theoretisch kader. Voor de fysieke

gezondheid zijn de indicatoren onder andere vet- en spiermassa. Een voorbeeld voor een indicator voor mentale gezondheid is of iemand psychische klachten heeft.

De enquêtevragen voor de SDG 'verantwoorde productie en consumptie' zijn opgesteld op basis van de Global Sustainability Study. Dit is een groot onderzoek wat meerdere keren is uitgevoerd. De vragen in de enquête werden alleen gericht op de hippische consument en niet op de algemene consumentenbehoeften. De indicatoren zijn voor een groot deel overgenomen uit de Global Sustainability Study, zo is de relevantie van de indicatoren gewaarborgd.

De enquête bevatte zowel open als gesloten vragen. De gesloten vragen waren makkelijker om te analyseren, maar bij enkele vragen was het erg belangrijk om een toelichting te hebben. Deze toelichting zorgde ervoor dat er meer informatie verkregen werd en dat de respondent een mening kon geven. Bij de vragen waarvoor een toelichting nodig was werden er openvragen gesteld. Er werd een enquête opgesteld gericht op ruiters, maar ook een andere enquête voor hippische consumenten. Dit heeft te maken met de verschillende SDG's die in dit rapport behandeld worden. Op deze manier konden de vragen gericht gesteld worden. De enquêtes zijn gemaakt via een online platform genaamd Survio. De enquêtes werden niet te lang, zodat respondenten de enquête in ongeveer 5 minuten konden invullen. Nadat de enquêtes ingevuld waren, zijn deze offline gehaald en konden de resultaten geanalyseerd worden voor het afstudeerrapport. De enquêtes zijn verspreid via sociale media, via de volgende kanalen: Trendpanel Paard, KNHS en LTO. Daarnaast werd er gebruik gemaakt van het netwerk van Mieke Theunissen en eigen netwerk. Uiteindelijk is de enquête voor de mentale en fysieke gezondheid verspreid via de Trendpanelleden. Door Fenna Westerduin is de enquête onder andere verspreid via de KNHS. De enquêtes werden schriftelijk uitgevoerd, vanwege de belasting van de respondenten. Het streven was rond de 30 respondenten, omdat dan ook de openvragen goed te analyseren waren. Op basis van het aantal respondenten zou bepaald worden voor welke tijd de enquête open bleef staan, maar de richtlijn was 3-4 weken.

3 Resultaten

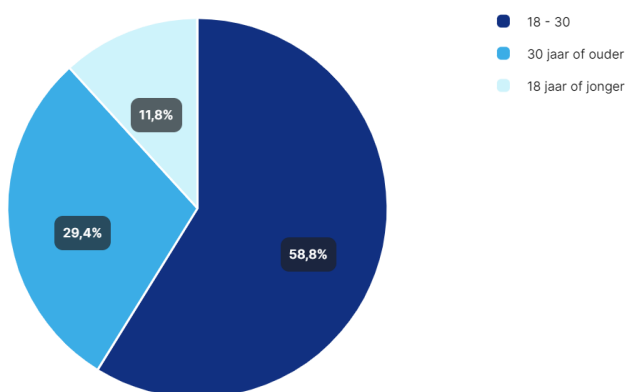
De resultaten zijn verzameld aan de hand van twee enquêtes, deze hebben drie weken open gestaan. De enquête voor de SDG 'Goede gezondheid en welzijn' werd 68 keer beantwoord. De enquête werd 88 keer bezocht, dus dat betekent dat deze enquête een succespercentage van 77,3% had. Het grootste deel van deze respondenten, 89,7%, deed er 1 tot 5 minuten over om de enquête in te vullen.

De enquête voor de SDG 'Verantwoorde consumptie en productie' werd 49 keer bezocht en is door 43 respondenten beantwoord. Dit betekent dat deze enquête een succespercentage van 87,8% had. Alle respondenten hadden deze enquête binnen 5 minuten ingevuld. In bijlage III zijn de volledige enquêtevragen en – resultaten te zien.

3.1 Goede gezondheid en welzijn

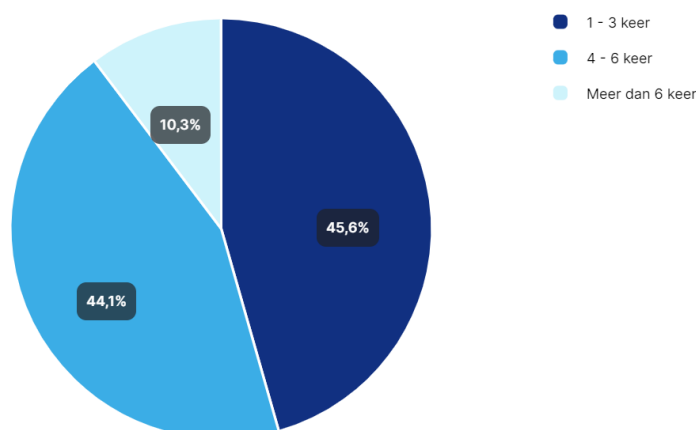
Bij deze enquête werden er eerst inleidende vragen over de respondenten gesteld, zoals geslacht, leeftijd en in welke provincie de respondent woonachtig is. Na deze vragen zijn de relevante resultaten voor dit onderzoek verzameld.

2. Wat is uw leeftijd?

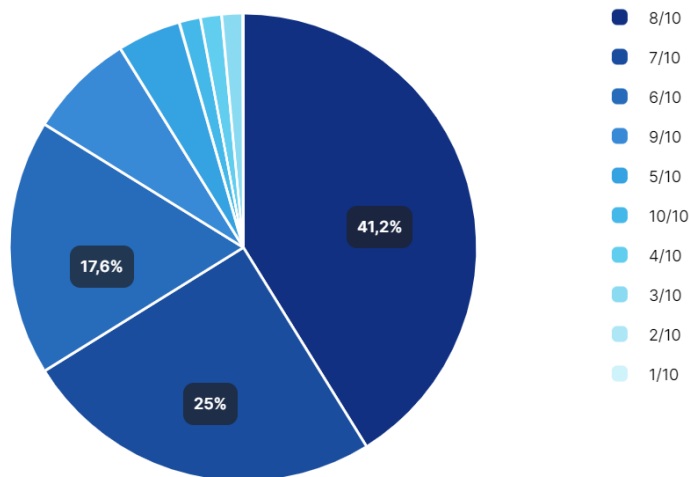
De eerste inhoudelijke vraag was hoe vaak de respondenten paardrijden. De meeste respondenten rijden 1-3 keer of 4-6 keer per week paard. Slechts 10,3% van de respondenten rijdt meer dan 6 keer per week paard.

3. Hoe vaak in de week rijdt u gemiddeld uw paard?

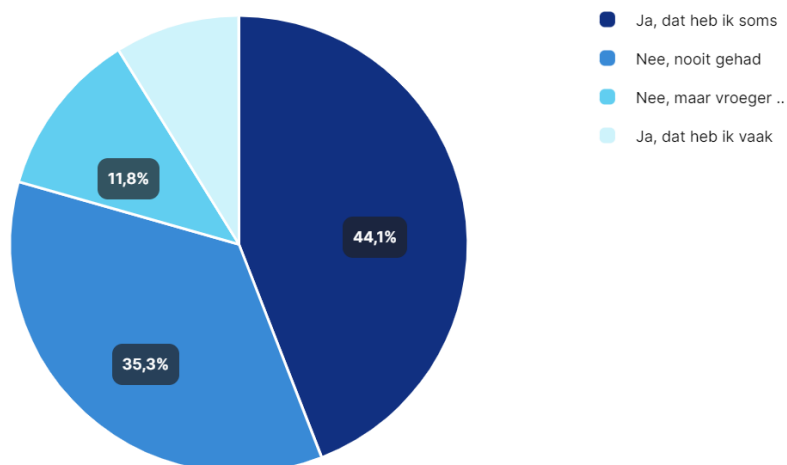
De volgende vraag was welk cijfer de respondenten hun leven geven. Hieruit bleek dat de respondenten hun leven gemiddeld een 7,2 gaven. 7,4% van de respondenten geven hun leven een onvoldoende. Aan de andere kant geeft meer dan de helft van de respondenten hun leven een ruime voldoende, namelijk een 8 of hoger.

4. Welk cijfer geeft u uw leven op dit moment?

Vraag 5 was of de respondenten last hebben van psychische klachten. Van alle respondenten gaf 47,1% aan op dit moment geen last te hebben van psychische klachten, maar 11,8% heeft hier vroeger wel last van gehad. Op dit moment heeft 52,9% van de respondenten last van psychische klachten. Van deze groep geeft 8,8% aan hier vaak last van te hebben.

5. Heeft u wel eens last van psychische klachten?

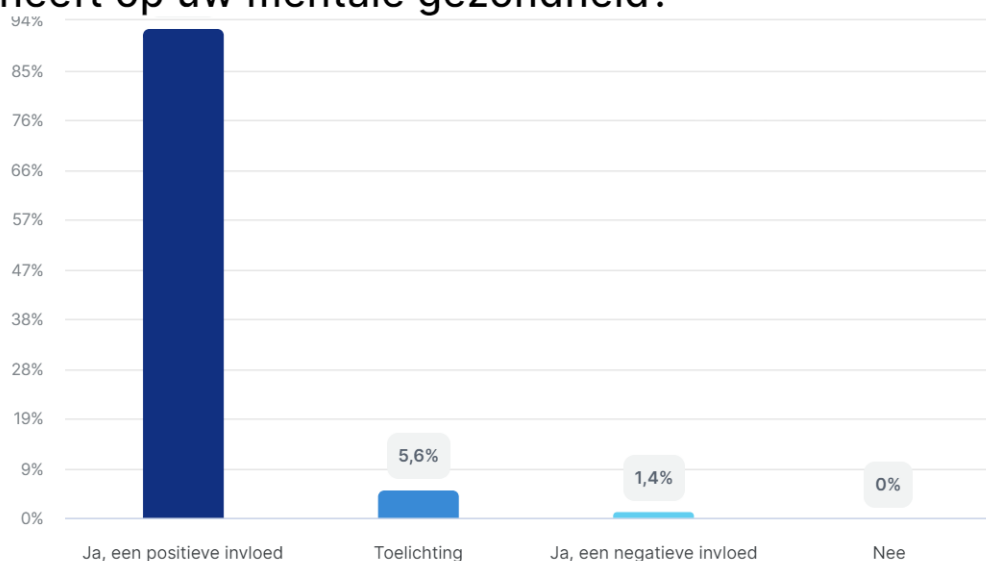
De daaropvolgende vraag is of de respondenten het idee hebben dat paardrijden invloed heeft op hun mentale gezondheid. Opvallend is dat iedereen het idee heeft dat paardrijden een invloed heeft. Slechts 1,4% heeft het idee dat paardrijden een negatieve invloed heeft. De overige respondenten gaven allemaal aan een positieve invloed te ervaren. Ook konden respondenten bij deze vraag een toelichting geven. Er zijn respondenten die hier gebruik van gemaakt hebben, hierbij gaf 2,8% aan dat zij zowel een positieve als een negatieve invloed ervaren. Voorbeelden die respondenten gaven van de manier waarop paardrijden een negatieve invloed kan hebben, zijn:

- Het vergelijken van zichzelf met andere ruiters kan zorgen voor onzekerheid.
- Als de respondent in een slechte bui is, kan het paardrijden de slechte bui verergeren, met name als het rijden dan slecht gaat.

Voorbeelden van een positieve invloed van paardrijden op de mentale gezondheid bij respondenten waren;

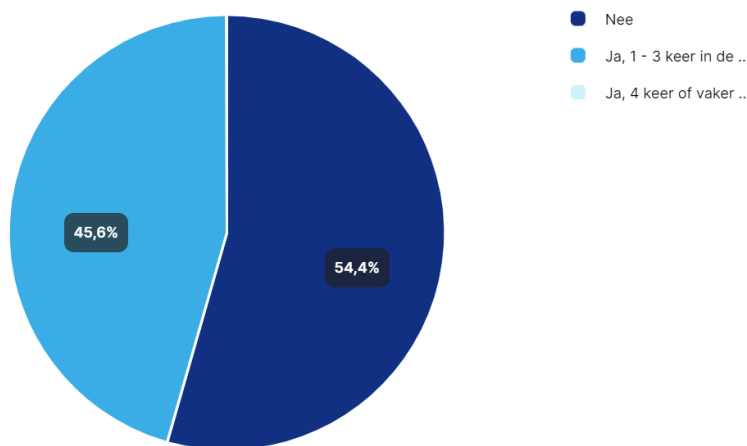
- De ouders van een respondent gingen scheiden, toen kregen zij en haar zusje een pony. De respondent gaf aan dat zij zich toen volledig op de pony ging focussen en dat dit haar goed hielp.
- Een respondent gaf aan dat zij zich op haar gemak voelt bij haar paard, dus daarom een positieve invloed ervaart.

6. Heeft u zelf het idee dat paardrijden een invloed heeft op uw mentale gezondheid?

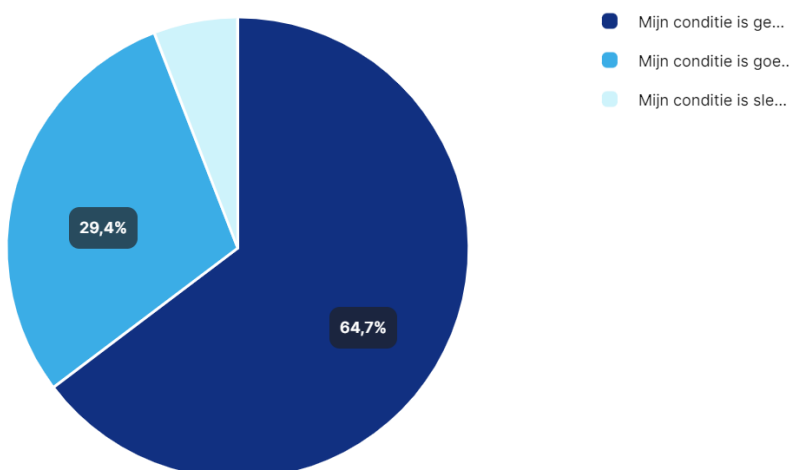
Vraag 7 was de vraag of de respondenten naast paardrijden ook andere sporten deden. Daarbij gaf niemand aan vaker dan vier keer per week een andere sport te doen naast paardrijden. Meer dan de helft gaf aan helemaal geen sport te doen naast het paardrijden en de overige respondenten antwoordden 1 tot 3 keer per week een andere sport te doen.

7. Doet u naast het paardrijden nog een andere sport?

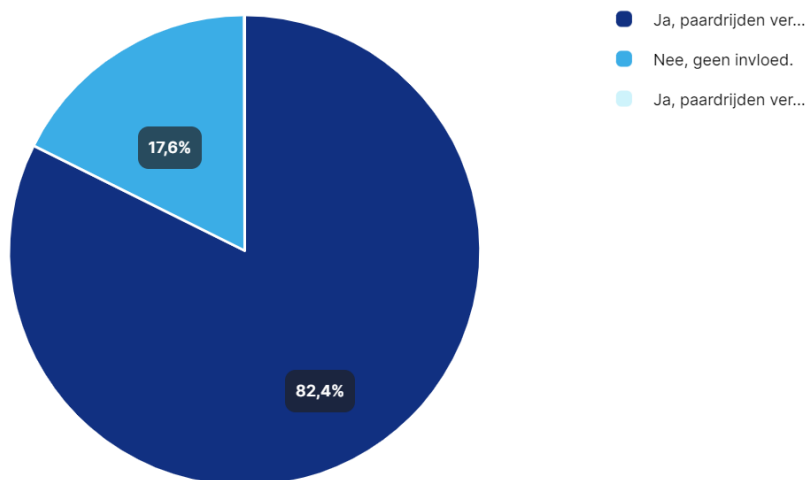

Daarna werd er gevraagd aan de respondenten om hun conditie te beoordelen. 5,9% van de respondenten gaf aan een 'slechte' conditie te hebben. 64,7% vond dat hun conditie gemiddeld scoorde en 29,4% beoordeelden hun conditie als goed. In bijlage II is een uitgebreidere uitleg te vinden voor de definities van; slecht, gemiddeld en goed. Niemand van de respondenten gaf op de vervolgvraag aan dat paardrijden de conditie vermindert. Wel gaf 17,6% van de respondenten aan niet het idee te hebben dat paardrijden de conditie verbetert, deze respondenten zagen geen verband tussen paardrijden en hun conditie. Een meerderheid van 82,4% gaf aan wel een positieve invloed te merken van paardrijden op hun conditie.

8. Hoe zou u uw conditie beschrijven?

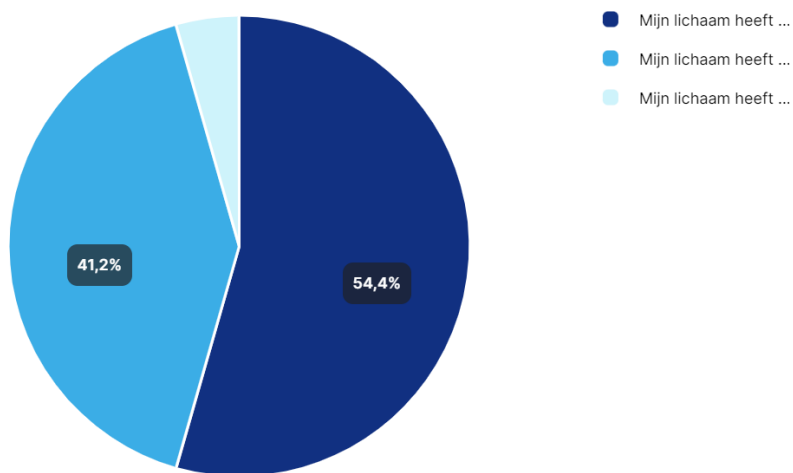

9. Heeft u het idee dat paardrijden invloed heeft op uw conditie?

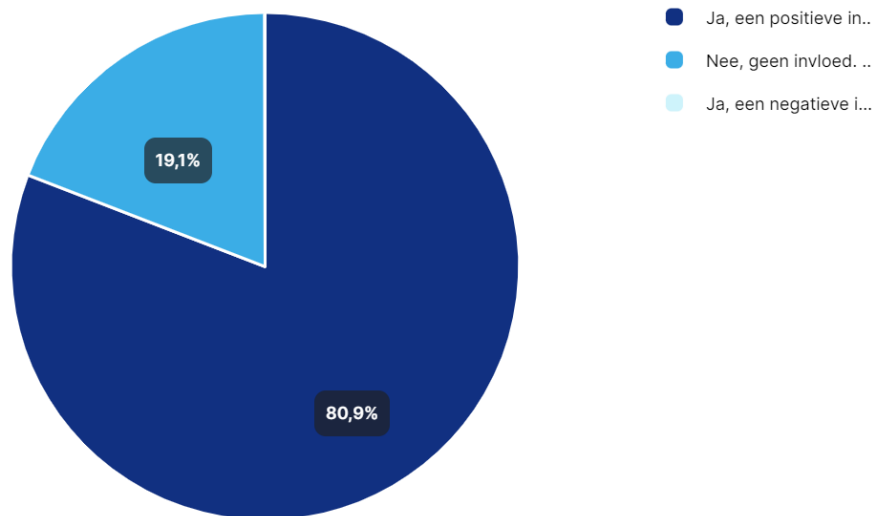

Daarna kwamen de vragen over de spiermassa. Van alle respondenten had 4,4% het idee weinig spiermassa te hebben. Verder heeft 54,4% het idee dat hun spiermassa gemiddeld is. Dan is er nog een percentage van 41,2% die hun eigen spiermassa als veel beschouwt, wat zich uit in vaak meer kracht hebben dan andere mensen. Een heel groot deel van deze respondenten gaf aan dat paardrijden op een positieve manier bijdraagt aan de spiermassa, 80,9% merkt een positieve invloed op de spiermassa.

10. Hoe zou u uw spiermassa beschrijven?

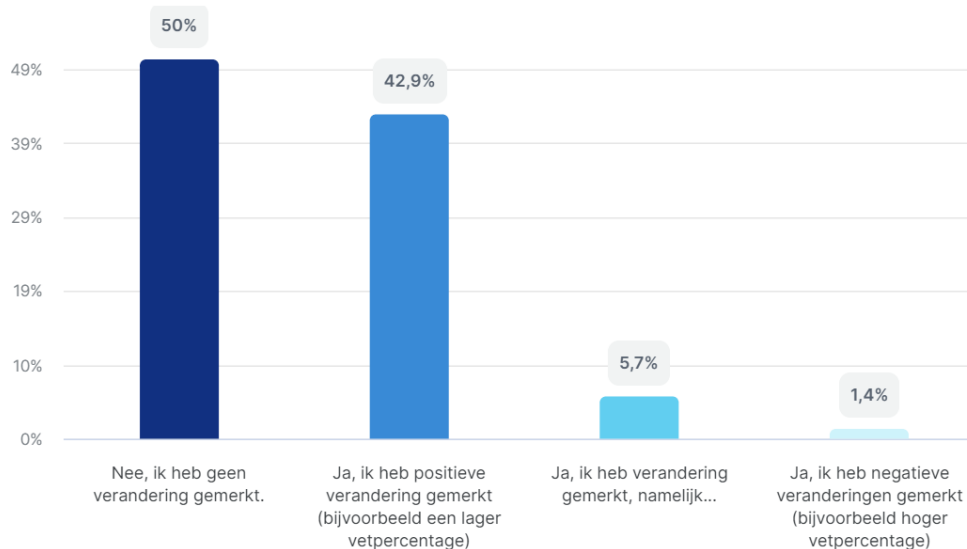

11. Heeft u het idee dat paardrijden invloed heeft op uw spiermassa?

Eén van de laatste vragen in deze enquête was of respondenten het idee hadden dat paardrijden een invloed heeft op hun lichaamsverhouding (hoeveelheid vet- en spiermassa). Dit kan uiteraard op verschillende manieren in zowel positieve als negatieve zin. Hierbij gaf ongeveer de helft van alle respondenten aan geen verandering te merken door paardrijden. 42,9% van de respondenten gaf aan een positieve verandering te hebben gemerkt. Daarnaast waren er ook respondenten die aangaven dat dit moeilijk te beoordelen was.

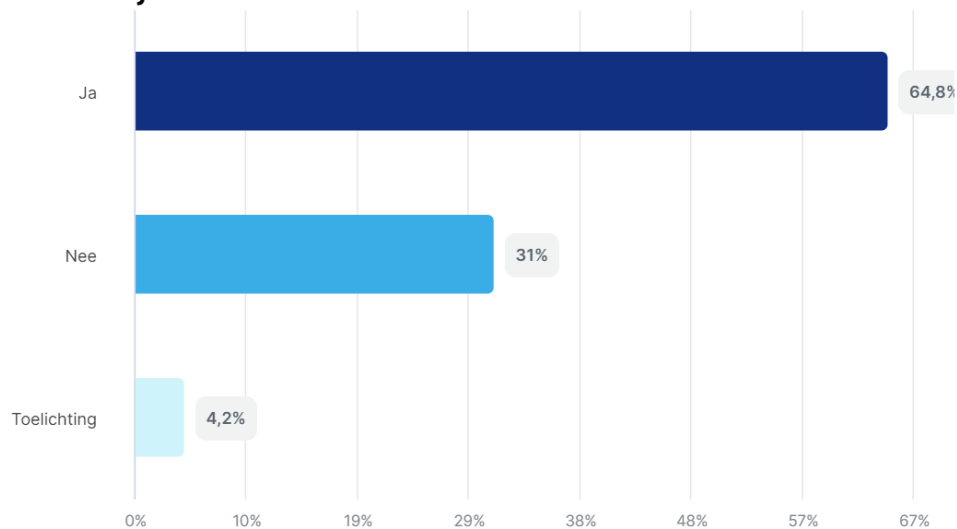
12. Heeft u het idee dat paardrijden invloed heeft op uw lichaamsverhouding?

Daarna kwam de vraag of respondenten de ambitie hebben om gezonder te gaan leven. Hier gaf 67,6% aan dat dit het geval was. Bij deze vraag konden respondenten een toelichting geven en daar maakte 4,2% gebruik van. Dit waren toelichtingen die er gegeven werden;

- 'Ik ben goed zoals ik nu ben. Superfit en op gezond gewicht'
- Twee respondenten gaven aan al bezig te zijn met een gezonder leven en hier ook mee te willen doorgaan.

13. Heeft u ambities om gezonder te gaan leven in de nabije toekomst?

De laatste vraag van de enquête gaf respondenten de ruimte om een toelichting/opmerking te plaatsen over ruitersport en gezondheid. Een groot deel van deze opmerkingen betrof dat niet alleen het paardrijden zelf bijdraagt aan de gezondheid, maar ook de stalwerkzaamheden. Overige opmerkingen van respondenten waren;

- 'Paardrijden is over het algemeen buiten. Ik denk dat dat ook een positief effect heeft op gezondheid. Plus door de omgang met paarden en het buiten zijn wordt de weerstand en het immuunsysteem beter dus minder ziektes.'
- 'Ik heb wel het idee dat ik rugklachten heb door een bepaalde houding die ik aanneem tijdens het rijden. Als ik dan van het paard stap heb ik last van mijn rug.'
- 'Ik merk als ik een tijdje minder rijd ik ook minder conditie heb'
- 'Als tiener had ik het zwaar thuis, paard was perfecte therapie daar ze jouw gedrag en gevoel spiegelen, daarbij ben je buiten bezig en maakt het je hoofd leeg'
- 'Ik heb een vorm van reuma en merk dat ik door paardrijden wel soepeler blijf.'
- 'Uitstekend hulpmiddel voor mensen met lage rug klachten'

3.1.1 Overzicht resultaten

Onderstaand is een tabel weergegeven, waarin onderscheid is gemaakt in het aantal keren dat de ruiters per week rijden. Daarin zijn de verschillen te zien wat betreft mentale gesteldheid. In de onderste rij is het resultaat van de totale enquête te zien. In deze tabel is te zien dat het cijfer wat de respondenten gemiddeld aan hun leven geven, oploopt per groep die vaker in de week rijdt. Daarnaast is er in de laatste kolom te zien dat in de groep die 1 tot 3 keer per week rijdt het percentage met psychische klachten het grootste is. Dit percentage is bijna gehalveerd bij de groep die 4 tot 6 keer per week rijdt en onder de respondenten die meer dan 6 keer per week rijden komen op dit moment geen psychische klachten voor.

Aantal keer in de week paardrijden	Aantal respondenten	Gemiddeld cijfer aan leven gegeven	% dat last heeft van psychische klachten (soms & vaak)
1-3 keer	31	6,9	77,4%
4-6 keer	30	7,4	40%
Meer dan 6 keer	7	8,1	0%

Totaal	68	7,2	52,9%
---------------	-----------	------------	--------------

In de volgende tabel zijn de resultaten te zien omtrent de fysieke gezondheid. Ook hierbij is er onderscheid gemaakt in het aantal keren dat een ruiter per week rijdt. In deze tabel is te zien dat bij zowel de conditie als de spiermassa de percentages oplopen naarmate het aantal keer per week paardrijden toeneemt.

Aantal keer in de week paardrijden	Aantal respondenten	% dat conditie als gemiddeld of goed beschrijft	% dat spiermassa als gemiddeld of veel beschrijft
1-3 keer	31	90,3%	90,4%
4-6 keer	30	96,6%	100%
Meer dan 6 keer	7	100%	100%
Totaal	68	94,1%	95,6%

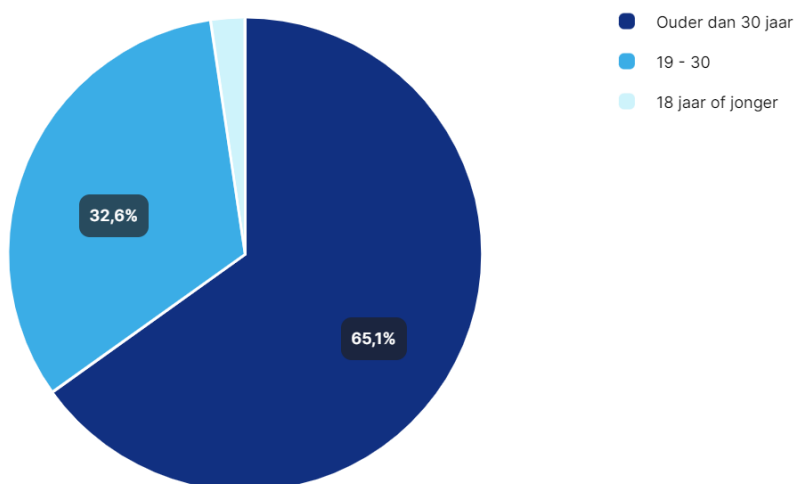
Onderstaand is nog een tabel te vinden met betrekking tot de fysieke gezondheid. Hierin is onderscheid gemaakt tussen of respondenten nog een andere sport dan paardrijden deden of niet. Bij deze resultaten is te zien dat het percentage dat ook een andere sport uitoefent de conditie en spiermassa hoger beoordeelt.

Doet een andere sport	Aantal respondenten	% dat conditie als gemiddeld of goed beschrijft	% dat spiermassa als gemiddeld of veel beschrijft
Nee	37	89,2%	94,6%
Ja	31	100%	96,7%
Totaal	68	94,1%	95,6%

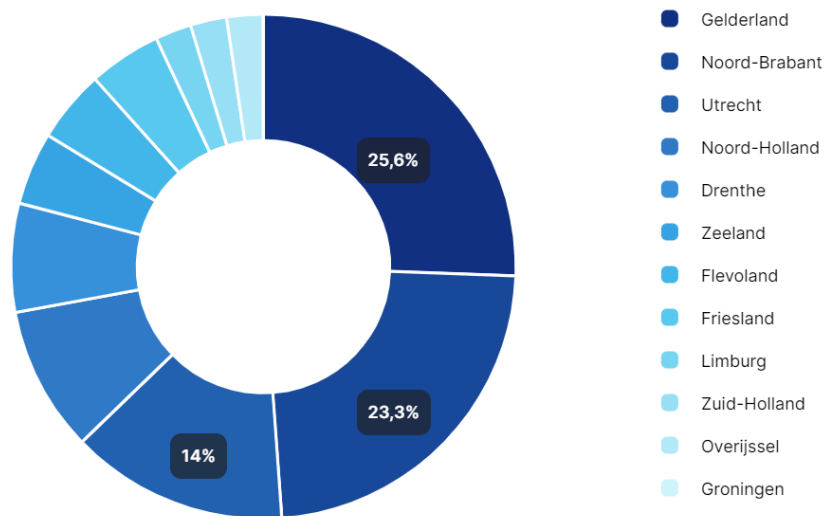
3.2 Verantwoorde consumptie en productie

Deze enquête begon wederom met inleidende vragen over de achtergrond van de respondenten (geslacht, leeftijd, etc.). Daarna begonnen de vragen over de behoefte aan duurzame producten in de hippische sector.

2. Wat is uw leeftijd?

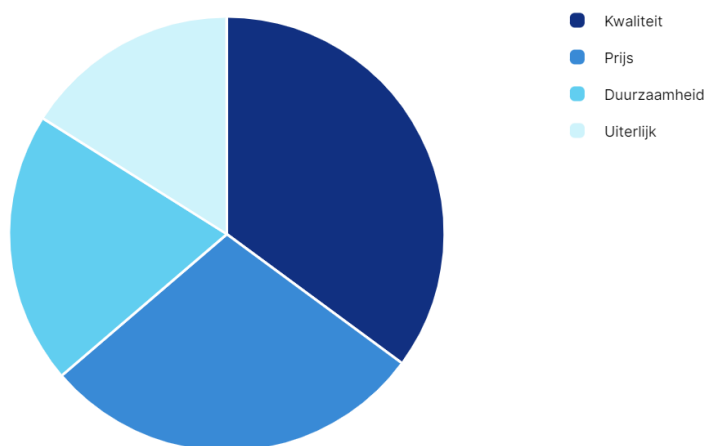

3. In welke provincie woont u?

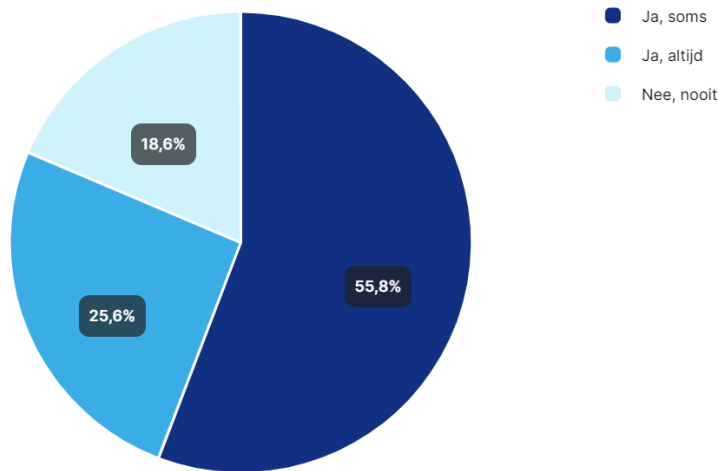

De eerste vraag over dit onderwerp was welk kenmerk van een product de respondenten het belangrijkste vinden bij het doen van een aankoop. Hierbij konden de respondenten kiezen uit: prijs, kwaliteit, duurzaamheid en uiterlijk. Het kenmerk wat de respondenten het belangrijkste vinden is de kwaliteit van een product, daarna kwam de prijs van een product. Als derde kozen de respondenten voor duurzaamheid en het uiterlijk van een product komt op de laatste plaats. Daaropvolgend kwam de vraag of de respondenten bij een aankoop op duurzaamheid letten. Daaruit blijkt dat 18,6% van de respondenten nooit op de duurzaamheid let. Daarentegen let 25,6% altijd op de duurzaamheid van een product en 55,8% zegt soms op de duurzaamheid te letten.

4. Wat vindt u het belangrijkste kenmerk van een ruitersport product?

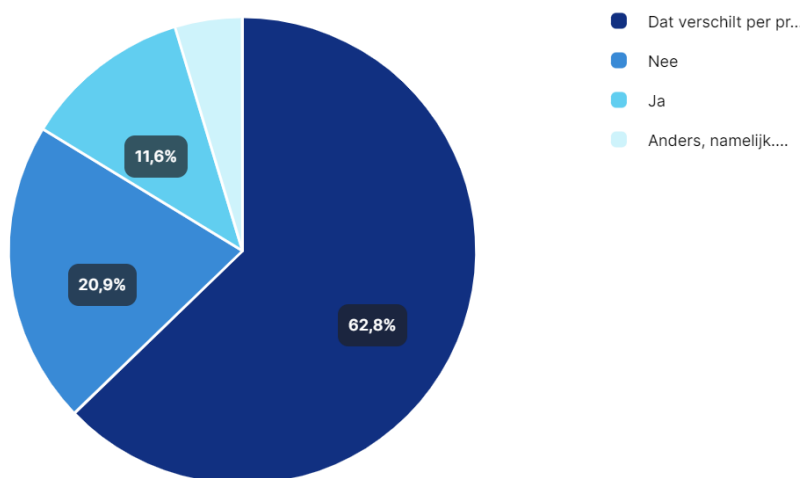

5. Let u bij de aankoop van een product op duurzaamheid?

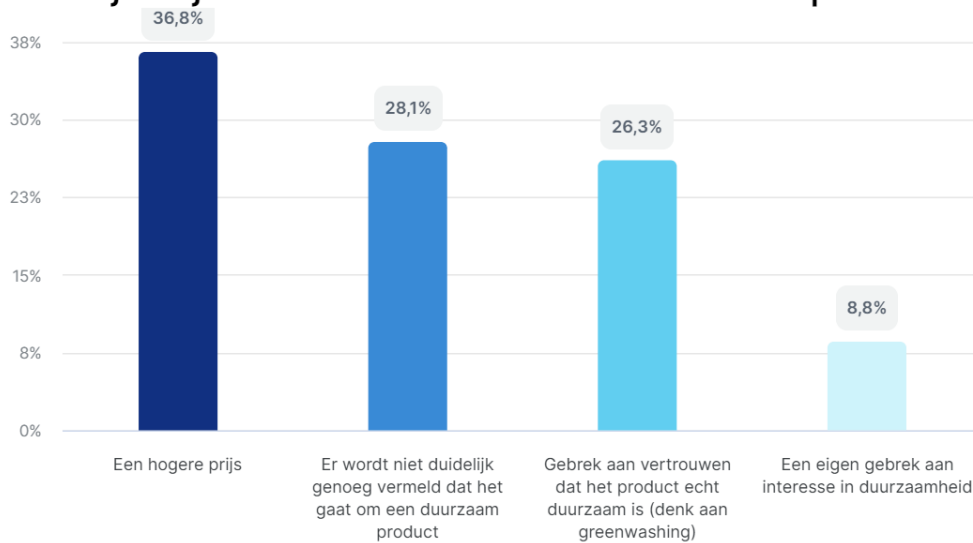
Op de vraag of er genoeg aanbod is in duurzame ruitersportproducten antwoordt 20,9% van niet en 11,6% van wel. 4,7% van de respondenten geeft aan daar niet op te letten en de overige 62,8% zegt dat dit verschilt per productgroep.

6. Vindt u dat er op dit moment genoeg aanbod is in duurzame producten?

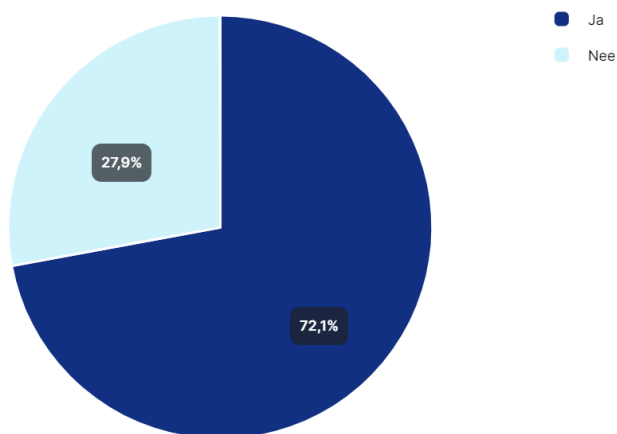
Daarna volgde de vraag wat een belemmering kan zijn bij het kopen van een duurzaam product. Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat een te hoge prijs kan zorgen dat er geen duurzaam product gekocht wordt. Daarnaast gaf 37,2% aan dat als er niet duidelijk vermeld wordt dat iets duurzaam is, dit ook een belemmering kan zijn. Er was 35% die het gebrek aan vertrouwen dat iets echt duurzaam is als belemmering ervaart, bijvoorbeeld als er aan greenwashing gedaan wordt. Dan is er nog 11,6% die geen duurzaam product zal kopen vanwege het eigen gebrek aan interesse in duurzaamheid.

7. Is er een factor die een mogelijke belemmering kan zijn bij het kiezen voor een duurzaam product?

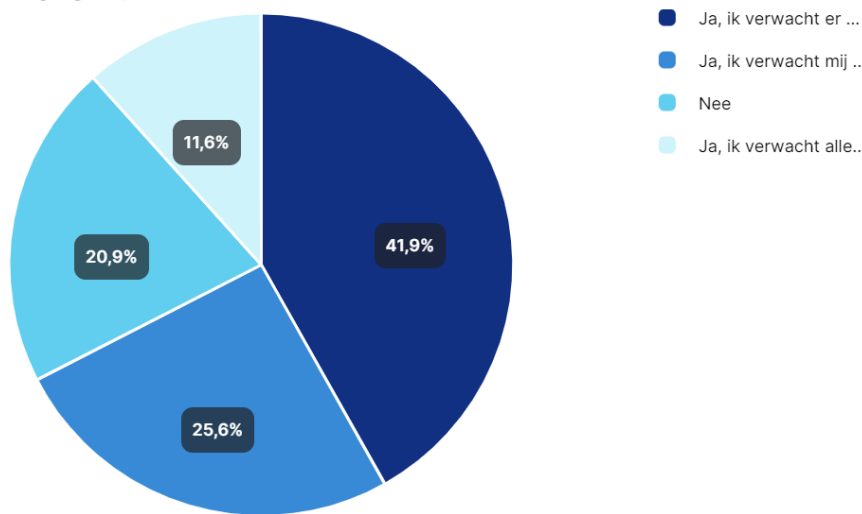

Op de vraag of de respondenten nu meer kijken naar duurzaamheid dan 5 jaar geleden, antwoordden 72,1% van wel en de overige 27,9% van niet. Bij de vraag of deze respondenten het idee hadden dat hun interesse in duurzaamheid zich de komende 5 jaar zal ontwikkelen, waren de antwoorden uiteenlopend. Er was 20,9% die aangaf niet het idee te hebben dat dit zal gebeuren. De rest van de respondenten gaf aan dat naar verwachting hun interesse in duurzaamheid wel zal ontwikkelen. Voor 25,6% van de respondenten geldt dat dit gaat om een toenemende interesse, 41,9% verwacht meer op duurzaamheid te gaan letten bij het doen van een aankoop en 11,6% verwacht alleen nog maar duurzame producten te gaan kopen.

8. Heeft u het idee dat u op dit moment meer kijkt naar duurzaamheid dan 5 jaar geleden?

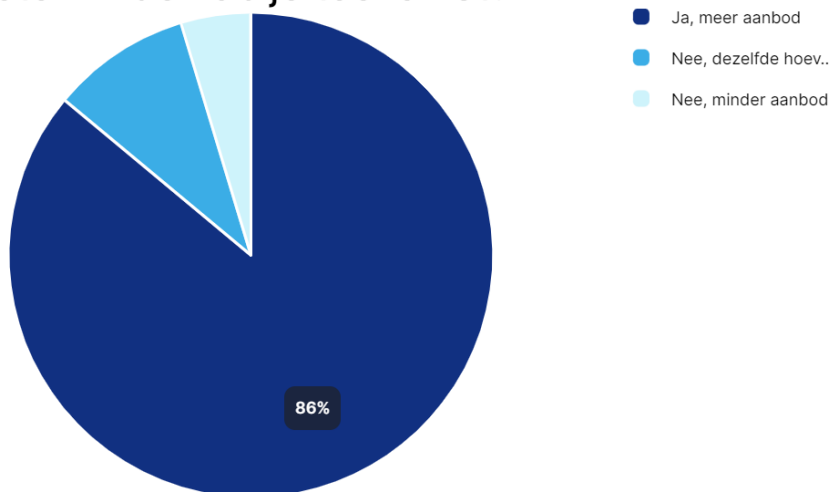

9. Heeft u het idee dat uw interesse voor duurzaamheid de aankomende 5 jaar zal ontwikkelen?

De volgende vraag was of respondenten verwachtten dat er in de nabije toekomst een groter aanbod in duurzame producten zal komen. Waarop 86% antwoordden dat zij dit verwachten, 4% verwacht geen verandering en 4,7% verwacht minder aanbod.

10. Verwacht u een groter aanbod in duurzame producten in de nabije toekomst?

De laatste vraag bood een mogelijkheid om opmerkingen of een toelichting te geven wat betreft dit onderwerp. Hier heeft één respondent gebruik van gemaakt, deze respondent zegt:

- 'Ik verwacht meer aanbod, maar niet perse een hogere prijs. Duurzaamheid is ook vaak mogelijk door innovatief tot een nieuw product te komen ipv puur het prijskaartje te verhogen. Heel veel wordt verduurzaming momenteel ook gebruikt voor verkapte margeverhoging'

3.2.1 Overzicht resultaten

Hieronder is een tabel zichtbaar waarin de resultaten van de enquête over duurzaamheid bij de hippische consument per leeftijdscategorie zijn weergegeven. In de onderste rij staat het totaal met alle uitkomsten van de enquête weergegeven. Er is te zien dat respondenten van een jongere leeftijd meer letten op duurzaamheid als er een product gekocht wordt. Aan de andere kant is te zien dat het percentage dat verwacht alleen nog maar duurzame producten te kopen in de toekomst oploopt naarmate de leeftijd hoger wordt. Daarentegen is te zien dat respondenten met een lagere leeftijd meer aanbod verwachten aan duurzame hippische producten dan de respondenten die ouder zijn.

Leeftijd in jaren	Aantal respondenten	% dat soms of altijd op duurzaamheid let bij een aankoop	% dat vindt dat er niet voldoende duurzaam aanbod is	% dat verwacht alleen nog maar duurzame producten te kopen in de toekomst	% dat meer aanbod aan duurzame producten verwacht
18 of jonger	1	100%	0%	0%	100%
19 - 30	14	85,7%	35,7%	7,1%	100%
Ouder dan 30	28	82,1%	14,3%	14,3%	78,6%
Totaal	43	81,4%	20,9%	11,6%	86%

Daarnaast is van deze zelfde enquête een tabel gemaakt gebaseerd op of respondenten op dit moment al kijken naar duurzaamheid. Op deze vraag waren drie antwoorden mogelijk; Nooit, soms en vaak. Hierbij is te zien dat mensen die nooit letten op de duurzaamheid van een product bij het doen van een aankoop het meest vinden dat er onvoldoende aanbod is. Alleen mensen die nu al vaak letten op duurzaamheid verwachten in de toekomst alleen nog maar duurzame producten te kopen. Deze groep verwacht echter het minst dat er in de toekomst meer aanbod in deze duurzame producten komt.

Let op dit moment op duurzaamheid bij een aankoop	Aantal respondenten	% dat vindt dat er niet voldoende duurzaam aanbod is	% dat verwacht alleen nog maar duurzame producten te kopen in de toekomst	% dat meer aanbod aan duurzame producten verwacht
Nee, nooit	8	37,5%	0%	87,5%
Ja, soms	24	16,7%	0%	91,7%
Ja, vaak	11	18,2%	45,5%	72,7%
Totaal	43	20,9%	11,6%	86%

4 Discussie

De doelstelling van dit afstudeerrapport is om in beeld te krijgen wat de huidige situatie is wat betreft duurzaamheid in de hippische sector in Nederland, maar ook wat de eventuele kansen in de toekomst zijn. Om duurzaamheid wat meer betekenis te geven, is er onderzoek gedaan naar de Sustainable development goals, 'goede gezondheid en welzijn' en 'verantwoorde consumptie en productie'. Voor de SDG 'goede gezondheid en welzijn' is het doel om erachter te komen welke invloed paardrijden op de mentale en fysieke gezondheid van de ruiter heeft. Voor de SDG 'verantwoorde consumptie en productie' is het doel om inzicht te krijgen in de behoeften aan duurzame producten bij de hippische consument.

4.1 Vergelijking van de resultaten

4.1.1 Goede gezondheid en welzijn

In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de enquête over ruitersport en gezondheid vergeleken met de resultaten van onderzoeken onder de Nederlandse bevolking. In vergelijking met de Nederlandse bevolking geven de ruiters het leven een cijfer van 0,4 lager, beide cijfers zijn een ruime voldoende. Bij het percentage dat op dit moment last heeft van psychische klachten is een verschil van 0,9% te zien. Verder is opmerkelijk dat bij zowel het percentage met mentale klachten als bij het gemiddelde cijfer dat gegeven wordt aan het leven, de resultaten positiever zijn naarmate er vaker in de week gereden wordt.

Aantal keer in de week paardrijden	Aantal respondenten	Gemiddeld cijfer aan leven gegeven	% dat last heeft van psychische klachten (soms & vaak)
1-3 keer	31	6,9	77,4%
4-6 keer	30	7,4	40%
Meer dan 6 keer	7	8,1	0%
Totaal	68	7,2	52,9%
De Nederlandse bevolking		7,6 (CBS, 2023)	52% (Castagna, 2022)

Kijkend naar uitkomsten van de fysieke gezondheid is het opmerkelijk dat respondenten die meer rijden zelf het idee hebben dat hun conditie en spiermassa beter is in vergelijking met de spiermassa van andere mensen. Daarnaast is er onderscheid gemaakt in respondenten die naast paardrijden nog een andere sport doen en respondenten die alleen paardrijden. Daarbij is te zien dat respondenten die ook nog een andere sport uitoefenen hun conditie en spiermassa beter beoordelen dan de mensen die alleen paardrijden.

4.1.2 Verantwoorde consumptie en productie

Uit een onderzoek in 2017 is gebleken dat 48% van de Nederlandse bevolking let op duurzaamheid bij het aanschaffen van producten (Schaarsberg, sd). Uit dit onderzoeksrapport is gebleken dat 81,4% van de hippische consumenten let op duurzaamheid bij het doen van een aankoop. Dat is een groot verschil. Als er dan gekeken wordt naar deze groep die op dit moment soms of vaak op duurzaamheid let, is er maar minder dan 20% die vindt dat er te weinig aanbod is. Juist in de groep die aangeeft niet op duurzaamheid te letten, vindt 37,5% dat er te weinig aanbod is. Dat is wellicht wat vreemd. Opmerkelijk is dat van de groep die het meest op duurzaamheid let bij het aanschaffen van een product, de minste respondenten verwachten dat er in de aankomende vijf jaar meer aanbod komt aan duurzame producten.

Bij het onderscheiden van de respondenten op basis van de leeftijd werden duidelijke verschillen zichtbaar. Respondenten die jonger zijn dan dertig letten iets meer op duurzaamheid bij het aanschaffen van een product, maar dit verschil was slechts klein in vergelijking met de respondenten boven de 30. Een groter verschil zat in de antwoorden op de vraag of er genoeg aanbod is aan duurzame producten. Bij de jongere respondenten gaf 35,7% aan dat er niet genoeg aanbod is, bij respondenten boven de dertig vond slechts 14,3% dit. Daarnaast was het opmerkelijk dat de respondenten onder de dertig allemaal antwoordden dat er verwacht wordt dat er meer aanbod zal komen aan duurzame producten in de komende vijf jaar.

4.2 Korte samenvatting per deelvraag

Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; 'gezondheid en welzijn'?

De gezondheid en het welzijn van de doelgroep is onderzocht door de respondenten dit zelf te laten beoordelen. Uit de enquête is gebleken dat de respondenten hun leven gemiddeld met een 7,2 uit 10 beoordelen, dit is een ruime voldoende. Deze uitkomst is redelijk vergelijkbaar met wat de gemiddelde Nederlander zijn leven beoordeeld, namelijk een 7,6. De cijfers die de respondenten gaven waren uiteenlopend van een 3 tot een 10. Van deze respondenten heeft slechts 35% nooit last gehad van psychische klachten. Dit betekent dat maar liefst 65% op dit moment of vroeger last heeft/had van psychische klachten. Een opmerkelijk verband hierbij was dat hoe meer de ruiters per week rijden, hoe positiever de resultaten. Gelukkig zegt 98,5% een positieve invloed te ervaren van paardrijden op de mentale gezondheid. Respondenten onderbouwen de positieve invloed onder andere met het benoemen van dat een paard gedrag kan spiegelen, wat een therapeutische werking kan hebben.

Ook is er gekeken naar de gezondheid op fysiek gebied. Hierbij werd er gevraagd of de respondenten op verschillende aspecten een verband merkten tussen paardrijden en de fysieke gezondheid. Wat betreft de conditie gaf 82% aan een verband te merken met het paardrijden. Een toelichting was bijvoorbeeld dat de conditie vermindert als de respondent minder rijdt. De overige 18% gaf aan geen verband te zien. Bij de invloed van paardrijden op de spiermassa kwam een soortgelijk antwoord, 81% gaf aan een verband te zien en 19% zag geen verband. Veel respondenten zeiden dat vooral de werkzaamheden op stal ervoor zorgen dat de spiermassa een verband heeft met de ruitersport. Opmerkelijk is dat ondanks veel respondenten wel een verband merken met de spiermassa en conditie, toch 52% geen veranderingen in de lichaamsverhouding merkt als gevolg van paardrijden. Bij de resultaten waren verschillende verbanden te zien tussen respondenten die vaker per week reden: hoe meer er gereden werd hoe positiever deze respondenten de spiermassa en conditie beoordeelden. Daarnaast was te zien dat respondenten die naast paardrijden een andere sport uitoefenen ook positiever waren over de spiermassa en conditie ten opzichte van ruiters die geen andere sport uitoefenen.

Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; 'bewuste consumptie en productie'?

Op dit moment letten de respondenten het meest op de kwaliteit van een product bij het doen van een aankoop. Daarna volgt de prijs van een product en op de derde plek staat duurzaamheid. Het laatst waar de klant naar kijkt is het uiterlijk van een product. Als er dan gekeken wordt naar de mogelijke belemmeringen voor het kopen van een duurzaam product, zeggen de respondenten (49%) ook dat een hogere prijs de grootste belemmering is. Daarnaast gaf 37% aan dat ook het niet duidelijk vermelden dat iets duurzaam is een belemmering kan zijn. Ook gaf 35% aan dat het vertrouwen van de consumenten of iets wel echt duurzaam is een belemmering kan zijn, bijvoorbeeld omdat de respondenten denken dat er sprake is van greenwashing. Slechts 12% gaf aan

dat een eigen gebrek aan interesse in duurzaamheid een belemmering vormt voor het kopen van een duurzaam product. Van de respondenten geeft 19% aan op dit moment helemaal nooit te letten op de duurzaamheid van een product. Van de overige respondenten let 26% altijd op de duurzaamheid van het product bij een aankoop. De andere 56% let hier af en toe op. Op de vraag of er op dit moment genoeg aanbod van duurzame producten is, zegt 63% dat dit verschilt per productgroep. Er is 12% die vindt dat er op dit moment al genoeg aanbod is, daarentegen vindt 21% van niet.

Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er, volgens stakeholders van de paardensector, in de toekomst nog plaatsvinden op het gebied van de SDG; goede gezondheid en welzijn?

Op de vraag of de respondenten de ambitie hebben om gezonder te gaan leven in de nabije toekomst antwoordt 68% van wel. Dit betekent dat er nog ruimte is voor ontwikkelingen in de paardensector om hierop in te spelen. Ook is uit de enquête is gebleken dat er op dit moment nog bij 53% van de respondenten mentale klachten spelen. Daarnaast geeft 93% aan een positieve invloed te ervaren van paardrijden op de psychische gezondheid. Op dit gebied liggen dus ook kansen voor de sector. Echter zijn er ook een aantal respondenten die aangeven al gezond te leven en daarmee willen doorgaan of net begonnen zijn met gezonder te leven. De mogelijkheden voor het verder ontwikkelen van deze SDG liggen dus bij het aanbieden van mogelijkheden voor ruiters om gezonder te leven of ruiters hierin begeleiding te bieden.

Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er, volgens stakeholders van de paardensector, in de toekomst nog plaatsvinden op het gebied van de SDG; verantwoorde consumptie en ontwikkeling?

Op dit moment gaf 72% van de respondenten aan meer te kijken naar duurzaamheid dan 5 jaar geleden. Dit is dus al een ontwikkeling die gemaakt is. Gekeken naar de nabije toekomst verwacht 42% van de respondenten meer te letten op duurzaamheid bij het doen van een aankoop. Mogelijke kansen liggen ook bij de belemmeringen die er op dit moment zijn voor de respondenten om een duurzaam product te kopen, waarvan een hogere prijs de grootste belemmering is. Van de respondenten verwacht 26% zich de komende 5 jaar meer te verdiepen in duurzaamheid. Dit kan ook al mogelijke belemmeringen, zoals de gedachte dat iets niet echt duurzaam is, wegnemen of juist bevestigen. Er is een percentage van 12% dat verwacht dat de aankomende vijf jaar de interesse zo ontwikkelt dat de respondenten alleen nog maar duurzame producten zullen kopen. Daarnaast is er een percentage van maar liefst 86% dat meer aanbod aan duurzame producten verwacht de aankomende vijf jaar, maar er is 5% dat minder aanbod verwacht. De overige 9% verwacht hetzelfde aanbod in duurzame producten als er nu is. Eén van de respondenten geeft ook aan dat op dit moment verduurzaming gebruikt wordt voor margeverhoging. Deze respondent verwacht in de toekomst meer aanbod, maar geen hogere prijs. Dus duurzaamheid als gevolg van innovatie en niet alleen om de prijs te kunnen verhogen. Opmerkelijk was ook dat een enorm groot deel van de respondenten vond dat er veel verschil zit in het aanbod van duurzame producten per productgroepen. Hier liggen dus kansen voor de producenten, want enkele respondenten gaven aan zich de aankomende vijf jaar meer bezig te gaan houden met duurzaamheid of zelfs alleen nog maar duurzame producten te willen kopen. Hierbij zou er dus voldoende duurzaam aanbod moeten zijn voor elk product, zonder de benoemde belemmeringen.

4.2 Reflectie op het proces

Tijdens de overdracht van Teatske naar Monique als begeleider is eruit gekomen dat de hoofdvraag specifiekere moest, maar op zo'n manier dat de deelvragen niet aangepast hoefden te worden. In de eerdere hoofdvraag miste het aspect van de ambities in de hippische sector. Daarom is de hoofdvraag aangepast. De hoofdvraag was eerst; 'Hoe draagt de hippische sector bij aan de SDG's;

‘goede gezondheid en welzijn’ en ‘verantwoorde consumptie en productie’. Deze hoofdvraag is aangepast naar: ‘Hoe draagt de hippische sector in Nederland bij aan de SDG’s; ‘goede gezondheid en welzijn’ en ‘verantwoorde consumptie en productie’ kijkend naar de huidige situatie en de nabije toekomst?’.

Na de beoordeling van het vooronderzoek is de feedback toegepast. De feedback van de tweede beoordelaar omvatte: ‘Is de vraag: wat de hippische sector voor de aarde doet, niet te groots gesteld, de afbakening is voldoende?’. Dit stond omschreven in hoofdstuk 1.4 in de eerste alinea: ‘Het is van belang om inzicht te krijgen in wat de hippische sector voor de aarde doet, omdat deze inzichten van maatschappelijk belang zijn. Is de hippische sector alleen maar belastend voor de aarde, is deze sector neutraal of wordt er door de hippische sector iets teruggegeven aan de aarde?’. Deze is aangepast naar: ‘Het is van belang om een inzicht te krijgen in wat de hippische sector voor Nederland op het gebied van duurzaamheid doet, omdat deze inzichten van maatschappelijk belang zijn. Is de hippische sector alleen maar belastend of wordt er door de sector ook iets teruggegeven?’. De feedback die is toegepast is juist gegeven. In grote lijnen wordt er gekeken naar de aarde, voor dit onderzoek wordt er enkel gekeken naar Nederland. Daarnaast gaf de tweede beoordelaar aan dat er een stuk over relevantie voor de gekozen SDG’s miste in de inleiding. De inleiding is aangevuld met het kopje ‘1.3.1 Relevantie voor de gekozen SDG’s’. De laatste feedback die gegeven werd was op de enquêtevragen. De feedback luidde als volgt: ‘De vraag blijft een beetje of de ambities van de sector betreffende de goed gezondheid en welzijn wel 'boven water komen'. De vragen voor de hippische consument op gebied van duurzaamheid zijn wellicht wat weinig. De vraag wat de consument zelf zou willen/verwachten op gebied van duurzaamheid ontbreekt. Voeg deze toe, anders kan je ook niets over de ambitie zeggen.’. Op basis van deze feedback zijn de vragen van de enquêtes aangepast, in de bijlages II & III is te zien welke veranderingen er hebben plaats gevonden.

Bij het maken van de enquêtes kwam ook het probleem dat de gratis versie van Survio slechts 100 respondenten per maand hanteert voor alle enquêtes die via één account lopen, wat veel te weinig is. Na overleg met de opdrachtgever is ervoor gekozen om van zowel dit onderzoek als het onderzoek van de andere student over de SDG ‘goede gezondheid en welzijn’ en ‘verantwoorde productie en consumptie’ alles op één account te zetten. Om alle resultaten van de respondenten te kunnen inzien is er een mini abonnement aangeschaft waarbij er 1000 respondenten per maand konden reageren. De kosten hiervan (20,-) zijn gedeclareerd bij de opdrachtgever. Het abonnement is na het verzamelen van de resultaten opgezegd.

Het proces is al met al goed verlopen. Soms kostte het wat meer moeite om met alle partijen goed te communiceren, omdat er sprake was van een opdrachtgever en begeleiders vanuit school. Er waren dus meerdere partijen met allemaal een mening over het rapport. Dit was niet een probleem, maar hierdoor verliep het proces in het begin wat trager dan verwacht. Toen uiteindelijk gedefinieerd was wat er precies onderzocht zou worden, speelde dit geen grote rol meer. Doordat er gebruik gemaakt is van het netwerk van Trendpanel Paard was het streven van het aantal respondenten snel bereikt. Ook was het hierdoor makkelijker om de specifieke doelgroep te bereiken.

Achteraf gezien is het beter om volgende keer één van de SDG’s te behandelen in een onderzoek, in plaats van twee. Doordat er in dit afstudeerrapport twee SDG’s behandeld zijn, is het oppervlakkig gebleven. Dat is jammer, want er had meer uit gehaald kunnen worden. Vooral door de enquêtevragen is niet alles eruit gehaald, bijvoorbeeld als het ging om de duurzaamheid van producten kon er nu geen onderscheid gemaakt worden in productsoorten. Bij het focussen op één SDG had de enquête uitgebreider gekund. Op dit moment konden de enquêtevragen niet diepgaander gesteld worden, omdat er dan te veel data verzameld zou worden en het onderzoek dus te groot werd. Dit is zonde, omdat er dus meer uit dit onderzoek had kunnen worden gehaald als één

SDG goed werd onderzocht. Nu zijn er twee SDG's heel algemeen onderzocht en is het eigenlijk te globaal gebleven. Dit had mogelijk voorkomen kunnen worden door deze twee SDG's nog meer af te bakenen.

Bij het analyseren van de data van de enquête werd er één fout in de formulering van een vraag gevonden. Bij de enquête over de gezondheid bij ruiters werd er gevraagd naar veranderingen in de lichaamsverhouding. Dit had niet lichaamsverhouding moeten zijn, maar lichaamssamenstelling. Hier ging het namelijk om de vet- en spiermassa verhoudingen. Uiteraard had ook het aantal respondenten hoger gekund om te zorgen voor een nog betere representativiteit. Aan de andere kant was er gekozen voor dit aantal respondenten om te zorgen dat alle resultaten goed geanalyseerd konden worden. Bij een hoger aantal respondenten had de mogelijkheid voor een respondent om een toelichting te geven weggelaten moeten worden.

Toen de resultaten binnen waren was het lastig om deze resultaten te verwerken in dit verslag op een manier die fijn leesbaar is. Eerst waren het vooral veel percentages die er opgeschreven werden, dat kan voor de lezer hele droge stof zijn. Door de interessante verbanden en resultaten eruit te halen en deze toe te lichten is het hopelijk interessant en fijn leesbaar rapport geworden.

Het idee was om met dit onderzoeksrapport een meting te doen van de huidige situatie en deze meting in de toekomst vaker te herhalen. Het idee hiervan was om te kijken of er progressie zit in de hippische sector in Nederland als het gaat om de SDG's. Echter kan het dus verstandiger zijn om dit elke keer voor één losse SDG te onderzoeken. Op die manier kan er meer uit het onderzoek gehaald worden en zal er een realistischer beeld verkregen worden.

4.3 Reflectie op de methode

Een verbeterpunt in de methode van dit onderzoek was tijdens het opstellen van het vooronderzoek. Hierbij is de eerste opzet van de enquête in Word op papier gezet. Terwijl bij het opstellen van de daadwerkelijke enquêtes dit in het programma Survio gedaan werd. Dit zorgde dus voor dubbel werk, omdat de enquêtes twee keer uitgewerkt moesten worden. Om tijd te besparen had de eerste versie van de enquêtes gelijk in Survio gezet kunnen worden, deze had dan alleen nog aangepast hoeven te worden aan de hand van de gegeven feedback. Ook hadden de teksten die bij de enquête verspreiding gebruikt werden (zie bijlage IV, V & VI) al eerder gemaakt kunnen worden. Dan had de planning beter geweest.

De enquêtes hebben het beoogde resultaat opgeleverd, voldoende respondenten. Echter heeft de methode van verspreiding ervoor gezorgd dat het overzicht van op welke platformen de enquêtes verspreid zijn verloren is gegaan. De enquêtes zijn verspreid door de leden van Trendpanel paard, zo is bijvoorbeeld de enquête over de ruitersport gezondheid verspreid via de KNHS. Alleen is het voor mij onduidelijk hoe deze enquêtes precies verspreid zijn.

De resultaten kunnen niet overeenkomen met literatuur, omdat er in dit onderzoek gemeten is wat het huidige niveau van de indicatoren is. Aankomende jaren zouden deze indicatoren opnieuw gemeten kunnen worden en aan de hand daarvan zouden de gegevens vergeleken kunnen worden met elkaar. Uiteindelijk zijn er in de discussie toch wat vergelijkingen gemaakt met onderzoeken onder de Nederlandse bevolking. Deze vergelijkingen zijn gemaakt om toch iets te kunnen zeggen over het niveau van de huidige situatie. Echter zijn er dus geen cijfers van de hippische sector beschikbaar, dus deze zullen in de toekomst verkregen moeten worden door dit onderzoek opnieuw uit te voeren.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

In dit afstudeerrapport is er ingegaan op de Sustainable development goals 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Verantwoorde consumptie en productie' in de hippische sector in Nederland. Bij 'Goede gezondheid en welzijn' is er gekeken naar wat op dit moment de situatie is van de fysieke en mentale gezondheid van ruiters. Bij 'Verantwoorde consumptie en productie' is er gekeken naar wat op dit moment de behoefte is aan duurzame producten bij de hippische consumenten. Ook werd er bij deze Sustainable Development Goals gekeken naar wat er in de toekomst nog kan verbeteren. Daarbij hoort de vraag; 'Hoe draagt de hippische sector in Nederland bij aan de SDG's; 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Verantwoorde consumptie en productie' kijkend naar de huidige situatie en de nabije toekomst?'

Het antwoord op deze hoofdvraag wordt gegeven aan de hand van deze deelvragen;

Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; 'gezondheid en welzijn'? Gemiddeld scoren ruiters hun welzijn met een 7,2. De Nederlandse bevolking beoordeelt het leven gemiddeld met een 7,9. Dit is dus redelijk vergelijkbaar. Toch heeft 65% van de respondenten op dit moment of vroeger last (gehad) van psychische klachten. Wel zegt 98,5% dat paardrijden een positieve invloed heeft op de mentale gezondheid. Wat betreft fysieke gezondheid gaven meer dan 80% respondenten aan een verband te zien tussen paardrijden en de spiermassa en conditie. Toch zegt 52% geen veranderingen in de lichaamsverhouding te merken als gevolg van paardrijden. Daarnaast gaven veel respondenten aan dat vooral de werkzaamheden op stal voor het verband tussen spiermassa en paardrijden zorgt. Bij zowel de fysieke als de mentale gezondheid viel het op dat de respondenten die meer paardrijden positiever waren.

Wat is de huidige situatie van de maatschappelijke kant van de SDG; 'bewuste consumptie en productie'? Uit dit onderzoek is gebleken dat meer dan de helft van de ondervraagde af en toe let op de duurzaamheid van een product bij het doen van een aankoop. Toch blijft de prijs en kwaliteit van een product voor de consumenten belangrijker dan de duurzaamheid. De prijs is dan ook de grootste belemmering die consumenten weerhoudt om een duurzaam product aan te schaffen, maar ook het vertrouwen in of een product daadwerkelijk duurzaam is vormt een belemmering. Uit dit onderzoek is gebleken dat 63% van de respondenten vindt dat er verschil in productgroepen zit in de hoeveelheid aanbod aan duurzame producten. Er is 12% die vindt dat er op dit moment al genoeg duurzaam aanbod is, daarentegen vindt 21% van niet. Er waren verschillen te zien toen er onderscheid gemaakt werd in de leeftijd. Respondenten die jonger dan dertig zijn letten op dit moment al meer op duurzaamheid dan de respondenten die ouder dan dertig zijn.

Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er, volgens stakeholders van de paardensector, in de toekomst nog plaatsvinden op het gebied van de SDG; goede gezondheid en welzijn? Van alle respondenten heeft 68% de ambitie om gezonder te gaan leven in de toekomst. Dit betekent dat er nog ruimte is voor ontwikkelingen in de paardensector om hierop in te spelen. Ook is uit de enquête gebleken dat er op dit moment nog bij 53% van de respondenten mentale klachten spelen. Daarnaast geeft 93% aan een positieve invloed te ervaren van paardrijden op de psychische gezondheid. De concrete kansen liggen dus bij het aanbieden van mogelijkheden voor ruiters om gezonder te leven of ruiters hierin begeleiding te bieden, zowel de mentale gezondheid als de fysieke gezondheid.

Welke maatschappelijke ontwikkelingen kunnen er, volgens stakeholders van de paardensector, in de toekomst nog plaatsvinden op het gebied van de SDG; verantwoorde consumptie en ontwikkeling? De belemmeringen, zoals de hogere prijs voor een duurzaam product en het duidelijker vermelden

dat een product duurzaam is kunnen weggenomen worden, zodat er meer duurzame producten verkocht worden. Ook is er op dit moment per productgroep een groot verschil in aanbod wat betreft duurzame producten. Met de grote toenemende interesse in duurzaamheid bij de respondenten verwacht 42% meer te letten op duurzaamheid bij het doen van een aankoop. Er is een percentage van 12% die verwacht dat de aankomende vijf jaar de interesse zo ontwikkelt dat de respondenten alleen nog maar duurzame producten kopen. Daarnaast is er een percentage van maar liefst 86% dat meer aanbod aan duurzame producten verwacht de aankomende vijf jaar, maar er is 5% die minder aanbod verwacht. De respondenten onder de dertig verwachten allemaal dat er de aankomende vijf jaar een stijgend aanbod zal zijn aan duurzame producten. Binnen deze groep is er dan ook maar 14,3% die verwacht dat zijn interesse in duurzaamheid de aankomende vijf jaar niet zal toenemen.

Dus hoe draagt de hippische sector in Nederland bij aan de SDG's; 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Verantwoorde consumptie en productie' kijkend naar de huidige situatie en de nabije toekomst? Met paardrijden draagt de sector bij aan de mentale gezondheid. Ook aan de fysieke gezondheid draagt de paardensector bij door het verbeteren van de spiermassa en conditie van ruiters. Voor de mentale en fysieke gezondheid is er een verband te zien met het aantal keren dat de ruiter per week rijdt. Wat betreft consumptie wordt er in de hippische sector al gelet op duurzaamheid. In vergelijking met de Nederlandse bevolking wordt er in de hippische sector bij de aanschaf van een product door een groter percentage gelet op de duurzaamheid. Echter verschilt het aanbod in duurzame producten wel per productgroep. Er is te zien dat respondenten onder de dertig zich meer bezighouden met duurzaamheid dan de respondenten boven de dertig. Ook verwachten deze jongere respondenten meer aanbod aan duurzaamheid.

5.2 Aanbeveling

Uit dit onderzoek is gebleken dat er nog veel ruiters met mentale klachten zijn, maar ook dat veel ruiters een positieve invloed van paardrijden ervaren op de mentale gesteldheid. Een aanbeveling is dan ook om meer uit deze positieve invloed te halen. Er worden al coaching- en therapiesessies gegeven met paarden, maar ook op particulierniveau zou hier meer naar gekeken kunnen worden. Wat betreft de fysieke gezondheid liggen er nog kansen, aangezien veel mensen de ambitie hebben om gezonder te leven. Bedrijven in de sector zouden deze kans kunnen benutten, bijvoorbeeld door begeleiding te bieden bij het gezonder leven. Op die manier zou het niet alleen een ambitie van mensen zijn, maar wordt het ook daadwerkelijk gerealiseerd. Er is al te zien aan de resultaten dat ruiters die ook een andere sport uitoefenen positiever zijn over de spiermassa en conditie, dus ook dit zou meer gestimuleerd moeten worden voor gezonder leven.

Duurzame consumptie in de hippische sector is opkomend. Consumenten geven aan al meer met duurzaamheid bezig te zijn dan vijf jaar geleden en deze consumenten verwachten dat dit alleen maar zal groeien. De aanbeveling bij dit onderwerp heeft betrekking op de belemmeringen die consumenten ervaren. Om te stimuleren dat er meer duurzaam geconsumeerd wordt in de paardensector zullen deze belemmeringen weggenomen moeten worden. Deze belemmeringen zijn; een hogere prijs, het gebrek aan vertrouwen dat een product echt duurzaam is en dat er niet duidelijk genoeg vermeld wordt dat een product duurzaam is. Er wordt door de jongere respondenten wel meer duurzaam aanbod verwacht, dus ook daarom ook de aanbeveling voor producenten om hierop in te spelen.

De laatste aanbeveling is om nader onderzoek te doen naar deze Sustainable Development Goals in de hippische sector. Deze doelstellingen zijn nog zo breed dat er daarom ook nog erg veel te onderzoeken valt. Het belang om dit verder te onderzoeken is groot. Vooral doordat hier in de hippische sector nog weinig mee gedaan wordt, maar ook omdat het belang van duurzaamheid

toeneemt. Wat betreft 'Goede gezondheid en welzijn' zou er nog gekeken kunnen worden naar andere manieren waarop de sector bijdraagt aan duurzaamheid, naast het paardrijden. Voor de duurzaamheidsdoeltelling 'verantwoorde consumptie en productie' zou er nog een heel onderzoek gedaan kunnen worden dat ingaat op de productie. Dat was voor nu te groot voor dit onderzoeksrapport, maar dit is zeker nog interessant. Idealiter zou er elk jaar een onderzoek gedaan worden naar de Sustainable Development Goals in de hippische sector, zodat elk jaar de mogelijke voor- of achteruitgang van de sector in kaart wordt gebracht.

Bibliografie

- (2022, Mei 6). Opgehaald van Meetlat Duurzame Veehouderij: <https://www.maatlatduurzameveehouderij.nl/>
- 5.4 Indicatoren. (2022). Opgehaald van Socius : <https://beleidsplanning.socius.be/5-4-indicatoren/>
- Castagna. (2022). *Cijfers: psychische gezondheid*. Opgehaald van Trimbos.nl: <https://www.trimbos.nl/kennis/cijfers/psychische-gezondheid-ggz/#:~:text=Psychische%20aandoeningen%20in%20de%20algemene%20bevolking&text=In%20de%20afgelopen%2012%20maanden,bij%2015%25%20van%20de%20volwassenen.>
- CBS. (2023, 05 15). *Welzijn; kerncijfers, persoonskenmerken*. Opgehaald van Centraal Bureau voor de Statistiek: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/85542NED?q=welzijn%20in%20nederland%202023>
- CBS. (sd). *CBS Statline*. Opgehaald van <https://opendata.cbs.nl/>: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/80781ned/table?ts=1678270101562>
- CBS. (sd). *Gezondheid*. Opgehaald van Centraal Bureau voor de Statistiek: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/brede-welvaart/monitor-brede-welvaart-sustainable-development-goals-2022/verdeling/indicatoren/gezondheid>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021, 03 29). *Persoonlijk welzijn vrijwel gelijk gebleven*. Opgehaald van Centraal Bureau voor de Statistiek: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/13/persoonlijk-welzijn-vrijwel-gelijk-gebleven>
- CZ. (sd). *Wat is een gezond vetpercentage?* Opgehaald van CZ: <https://www.cz.nl/overgewicht-en-afvallen/wat-is-een-gezond-vetpercentage>
- De 17 SDG's . (2022, oktober 19). Opgehaald van SDG Nederland: <https://www.sdgnerland.nl/de-17-sdgs/>
- De 3P's van Duurzaamheid . (2022, juli 18). Opgehaald van Move to Impact: <https://movetoimpact.com/nl/blogs/triple-bottom-line/>
- De geschiedenis van het paard. (2017, november 1). Opgehaald van Vereniging Eigen Paard: <https://verenigingeeigenpaard.nl/kennisbank/het-paard/de-geschiedenis-van-het-paard>
- de Lange, A., Hulsbosch, L., Knispel, A., & Kroon, H. (2020). *Impact van de coronacrisis op*. Utrecht: Trimbos-instituut. Opgehaald van <https://www.trimbos.nl/docs/ac305f14-7f48-452b-af75-6e80d365afd9.pdf>
- Duurzaam leven doe je zo. (2022, Februari 2022). Opgehaald van Consumentenbond: <https://www.consumentenbond.nl/duurzaamheid/duurzamer-leven-doe-je-zo>
- Encyclo. (2023). *Levensstijl*. Opgehaald van Encyclo: <https://www.encyclo.nl/begrip/levensstijl>
- Europa Nu. (sd). *Voetafdruk*. Opgehaald van Europa Nu: <https://www.europa-nu.nl/id/vi92okvy7zxd/voetafdruk>
- Gbejewoh, O., Keesstra, S., & Blancquaert, E. (2021, maart 8). The 3 Ps (Profit, Planet, and People) of Sustainability amidst Climate Change: A South African Grape and Wine Perspective. *Sustainability*, pp. 14-15. Opgehaald van MDPI: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/5/2910>

- Global Footprint Network. (2022, April 22). *Nederland Fact Sheet - Global Footprint Network*.
Opgehaald van Global Footprint Network: <https://www.footprintnetwork.org/nederland/>
- Global Study Finds US Consumers Still Committed to Making Sustainable Purchases Amid Inflation*.
(2022, oktober 19). Opgehaald van business wire:
<https://www.businesswire.com/news/home/20221019005655/en/Global-Study-Finds-US-Consumers-Still-Committed-to-Making-Sustainable-Purchases-Amid-Inflation>
- Gusmão Caiado, R., Leal Filho, W., Quelhas, O. L., Mattos Nascimento, D., & Veigas Ávila, L. (2018, 10 10). A literature-based review on potentials and constraints in the implementation of the sustainable development goals. *Journal of Cleaner Production*, pp. 1276-1288. Opgehaald van <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652618320754>
- Hák, T., Janoušková, S., & Moldan, B. (2016, 01). Sustainable Development Goals: A need for relevant indicators. *Ecological Indicators*, pp. 565-573. Opgehaald van <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X15004240?via%3Dihub>
- Indicator*. (2023). Opgehaald van Encyclo: <https://www.encyclo.nl/begrip/indicator>
- KNHS. (2016). *Nederland paardenland*. KNHS.
- Kovács, Z., Farkas, J., Szigeti, C., & Harangozó, G. (2022, september). Assessing the sustainability of urbanization at the sub-national level: The Ecological Footprint and Biocapacity accounts of the Budapest Metropolitan Region, Hungary. *Sustainable Cities and Society*, p. 84. Opgehaald van Science Direct: <https://www.sciencedirect.com/aeres.idm.oclc.org/science/article/pii/S2210670722003420>
- Lafortune, G., Fuller, G., Schmidt-Traub, G., & Kroll, C. (2020, januari 1). How Is Progress towards the Sustainable Development Goals Measured? Comparing Four Approaches for the EU. *Sustainability*, 12(18), 7675. Opgehaald van <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/18/7675>
- Lancker, E., & Nijkamp, P. (2012, 02 20). A policy scenario analysis of sustainable agricultural development options: a case study for Nepal. *Impact Assessment and Project Appraisal*, pp. 111-124. Opgehaald van Taylor & Francis online: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.3152/147154600781767493>
- Logatcheva, K. (2021, september 22). *Monitor Duurzaam Voedsel 2020*. WUR. Opgehaald van wur: <https://edepot.wur.nl/551814>
- Ooms, L., Dool, R., & Van den Elling, A. (2020). *Psychische gezondheid, bewegen en sport*. Utrecht: Mulier Instituut. Opgehaald van <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25414/psychische-gezondheid-bewegen-en-sport/#:~:text=Regelmatig%20bewegen%20vermindert%20psychische%20klachten,wekelijks%2C%20maar%20sporten%20minder%20vaak>.
- Saoudy, M. (2014, januari 1). *Transformative Approaches to Sustainable Development at Universities* pp 41–53, pp. https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/chapter/10.1007/978-3-319-08837-2_4.
- Schaarsberg, N. G. (sd). *Consumentengedrag*. Opgehaald van Kennisinstituut Duurzaam Verpakken: <https://kidv.nl/consumentengedrag>
- Stap 5: Definieren indicator*. (sd). Opgehaald van Zorginstituut Nederland: <https://www.zorginzicht.nl/ondersteuning/prom-cyclus/stap-5-definieren-indicator>

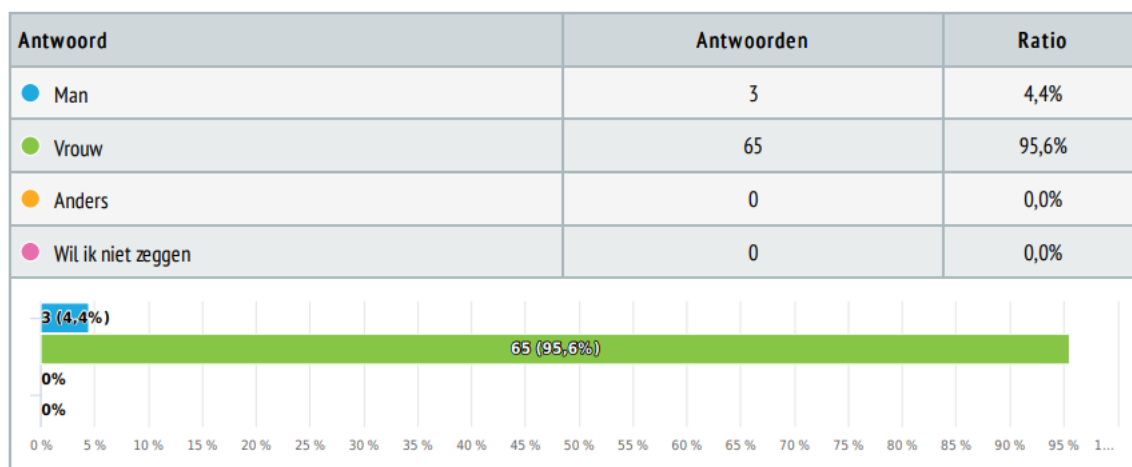
- Stevens, C., & Kanie, N. (2016, 04 13). The transformative potential of the Sustainable Development Goals (SDGs). *Environ Agreements* 16, pp. 393–396. Opgehaald van <https://link.springer.com/article/10.1007/s10784-016-9324-y>
- Tate, W., & Bals, L. (2016, oktober 18). Achieving Shared Triple Bottom Line (TBL) Value Creation: Toward a Social Resource-Based View (SRBV) of the Firm. *Journal of Business Ethics*, pp. 803-826. Opgehaald van <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-016-3344-y>
- van Bon-Martens, M., Verweij, A., Monshouwer, K., Luijten, C., Tak, N., van den Brink, C., . . . Storm, I. (2022). *Monitoren mentale gezondheid*. Opgehaald van Trimbos: <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af2003-monitoren-mentale-gezondheid/>
- van Calker, K., & Galama, P. (2001, december). *Zoektocht naar meten van duurzaamheid*. WUR. Opgehaald van WUR: <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/120636>
- van Tulder, R. (2018). Business & The Sustainable Development Goals. In R. van Tulder, *A Framework for Effective Corporate Involvement* (p. 123). Rotterdam. Opgehaald van <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/39491>
- Vastelastenbond. (2022). *Duurzaamheid. Uitleg, veranderingen en toekomst*. Opgehaald van Vastelastenbond: <https://www.vastelastenbond.nl/energie/duurzaamheid/>
- Wellens, R., Roche, A., Khamis, H., Jackson, A., Pollock, M., & Siervogel, R. (1996, januari). *Relationships Between the Body Mass Index and Body Composition*. Opgehaald van Wiley online library.

Bijlage II Enquête ruitersport gezondheid

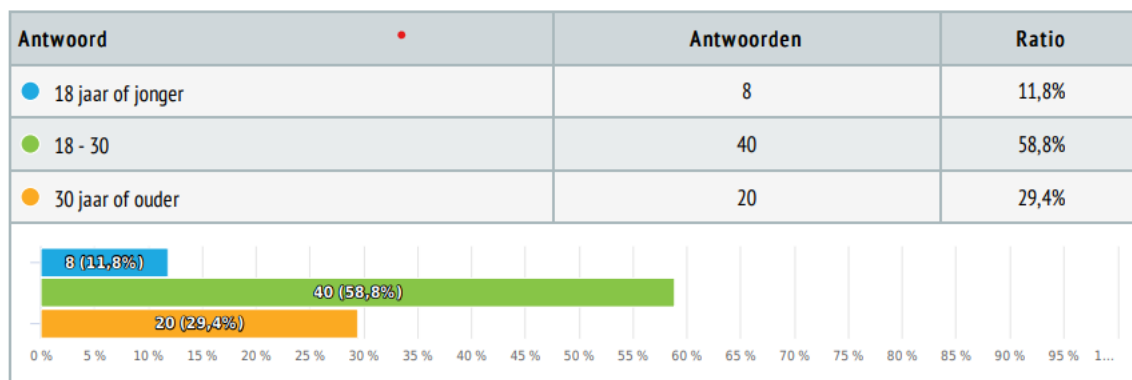
1 Wat is uw geslacht?

Enkele keuze, Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

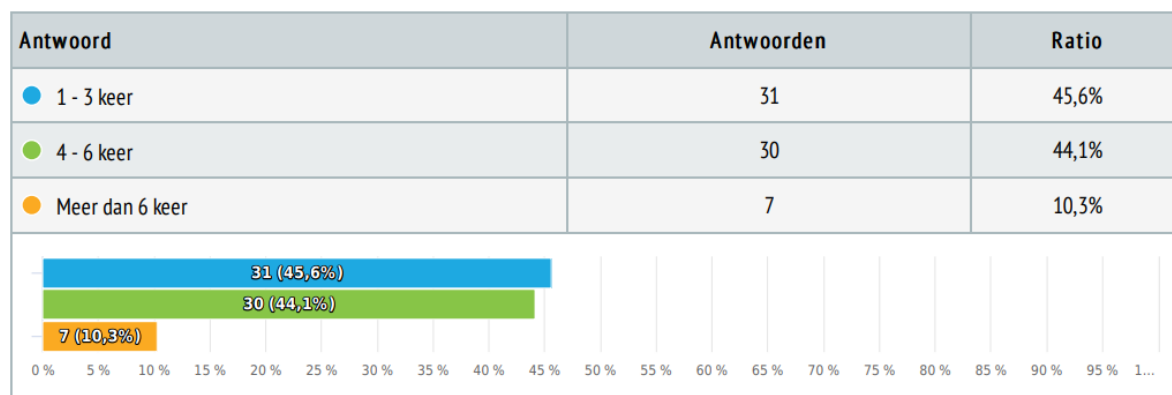
2 Wat is uw leeftijd?

Enkele keuze, Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

3 Hoe vaak in de week rijdt u gemiddeld uw paard?

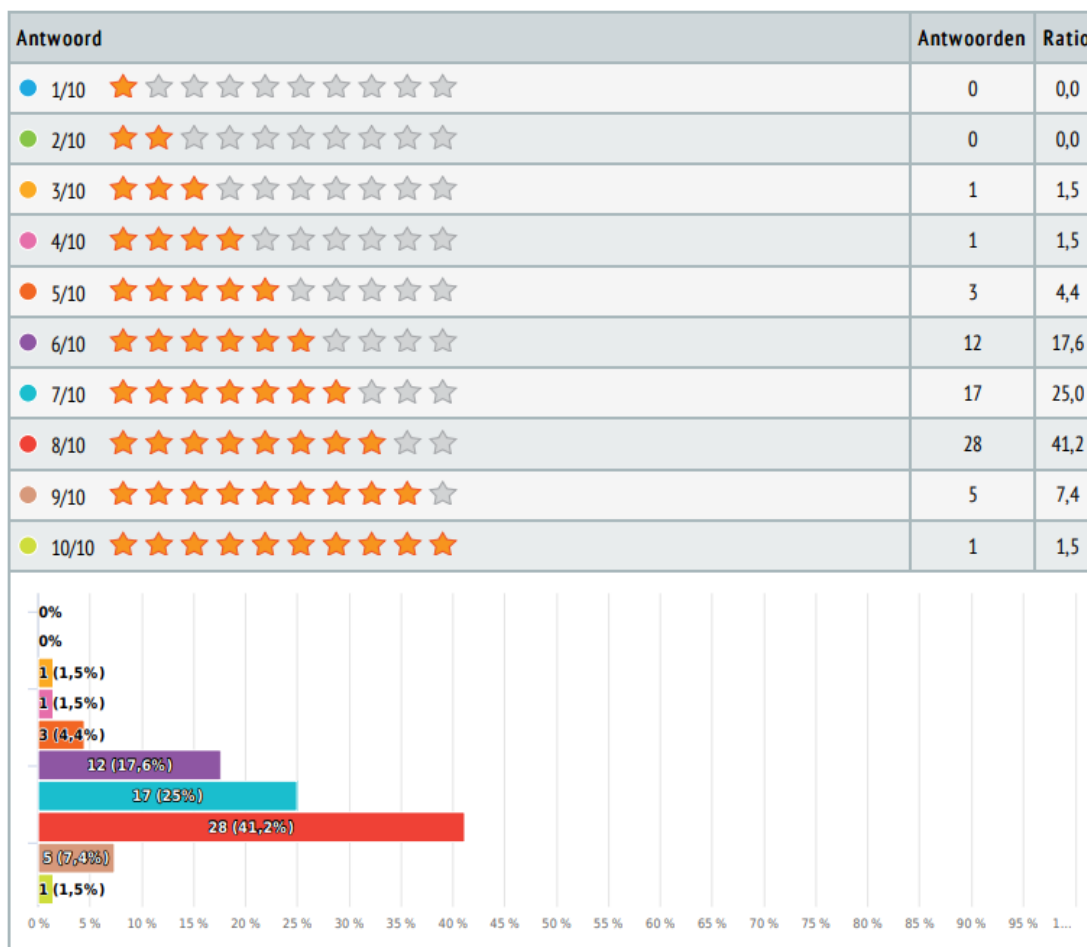
Enkele keuze, Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

4 Welk cijfer geeft u uw leven op dit moment?

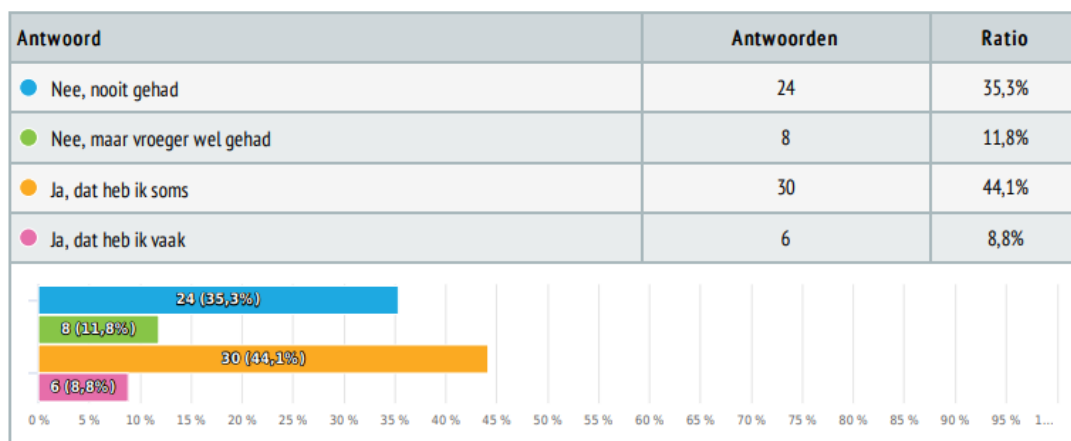
Sterbeoordeling, Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

Aantal sterren 7,2/ 10

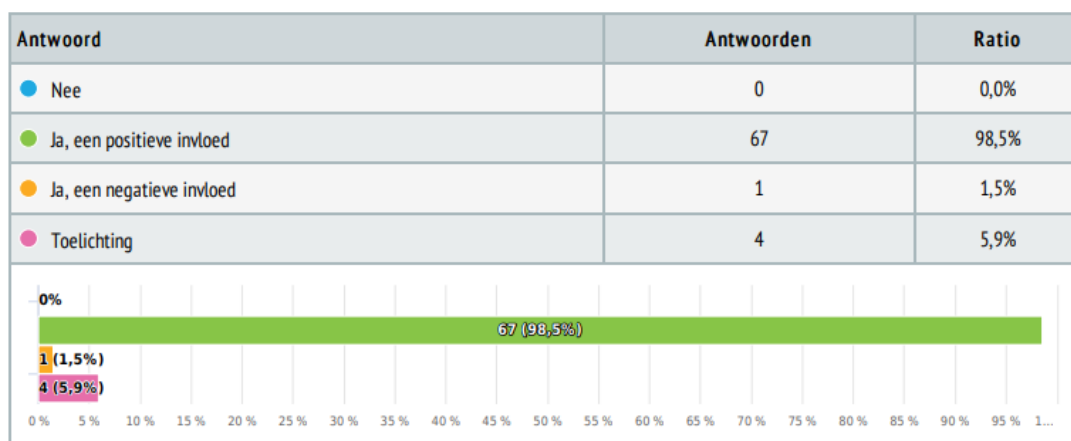
5 Heeft u wel eens last van psychische klachten?

Enkele keuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

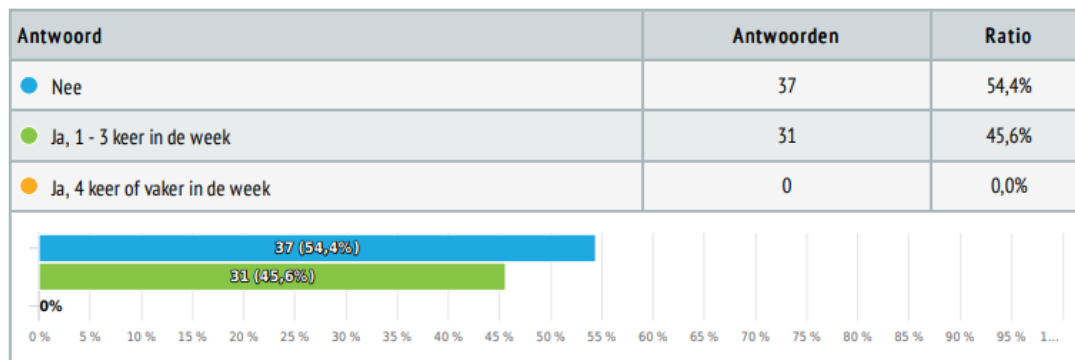
6 Heeft u zelf het idee dat paardrijden een invloed heeft op uw mentale gezondheid?

Meerkeuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

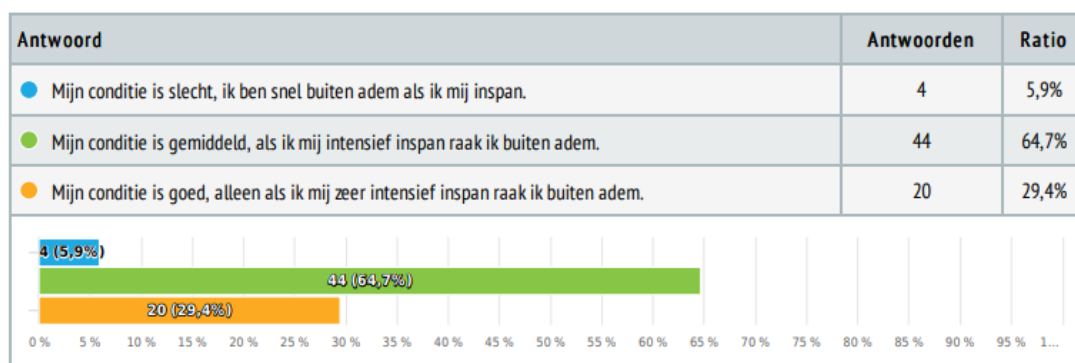
7 Doet u naast het paardrijden nog een andere sport?

Enkele keuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

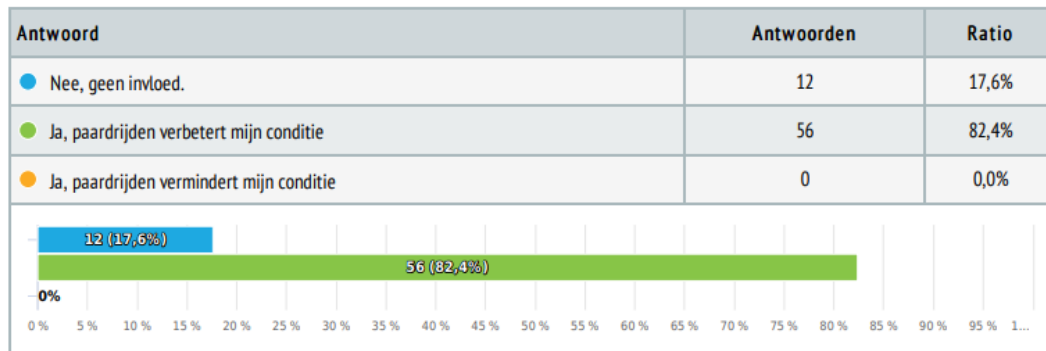
8 Hoe zou u uw conditie beschrijven?

Enkele keuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

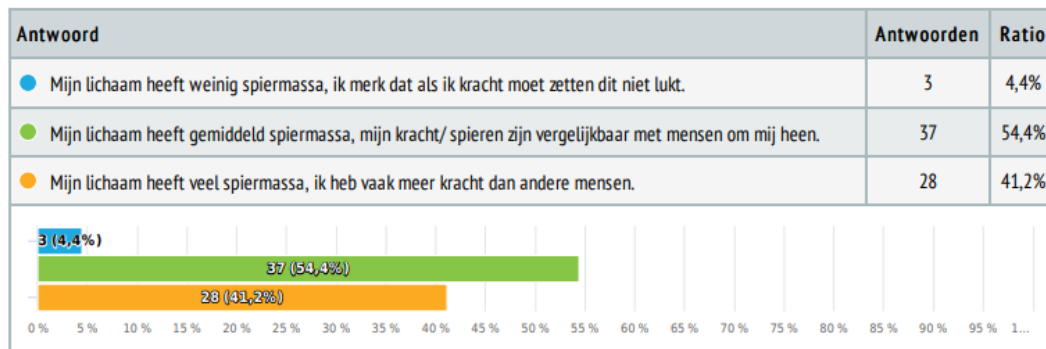
9 Heeft u het idee dat paardrijden invloed heeft op uw conditie?

Enkele keuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

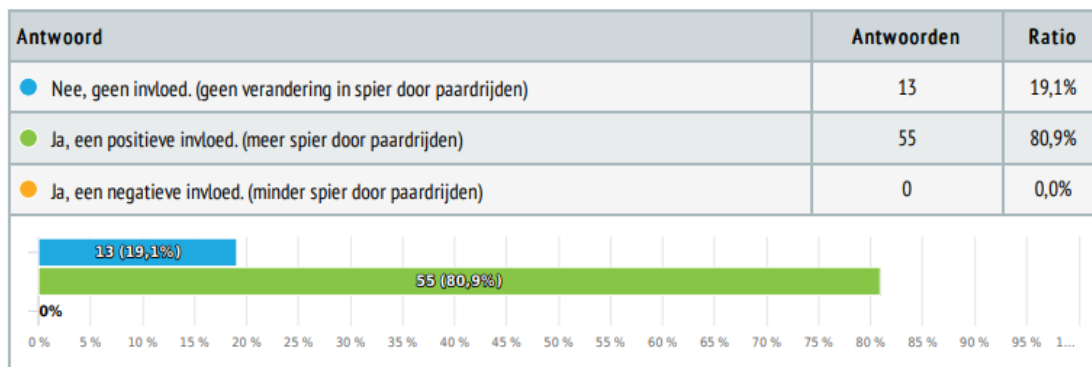
10 Hoe zou u uw spiermassa beschrijven?

Enkele keuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

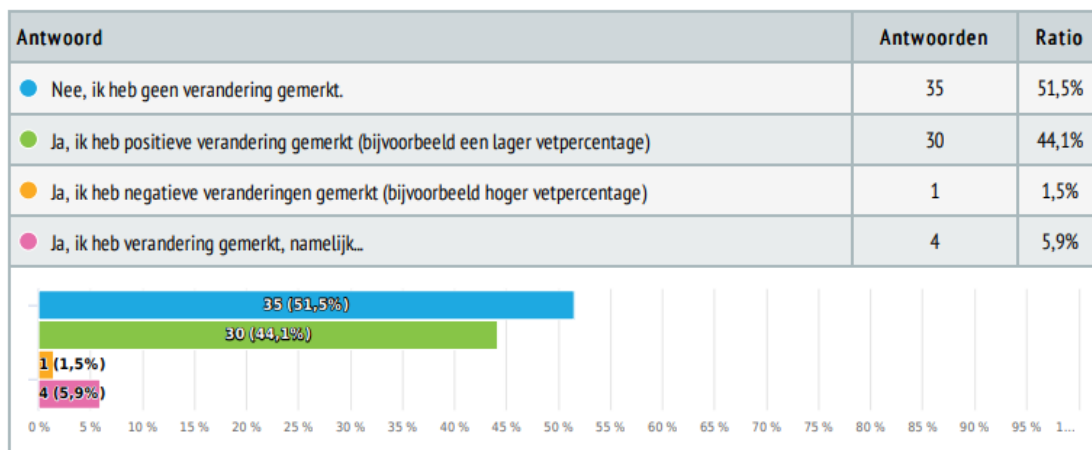
11 Heeft u het idee dat paardrijden invloed heeft op uw spiermassa?

Enkele keuze, Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

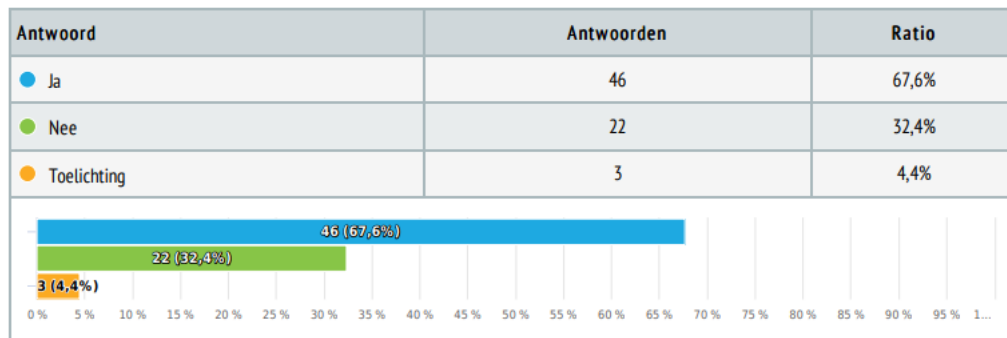
12 Heeft u het idee dat paardrijden invloed heeft op uw lichaamsverhouding?

Meerkeuze, Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

13 Heeft u ambities om gezonder te gaan leven in de nabije toekomst?

Meerkeuze , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

14 Heeft u zelf nog een opmerking over uw fysieke gezondheid in combinatie met paardrijden?

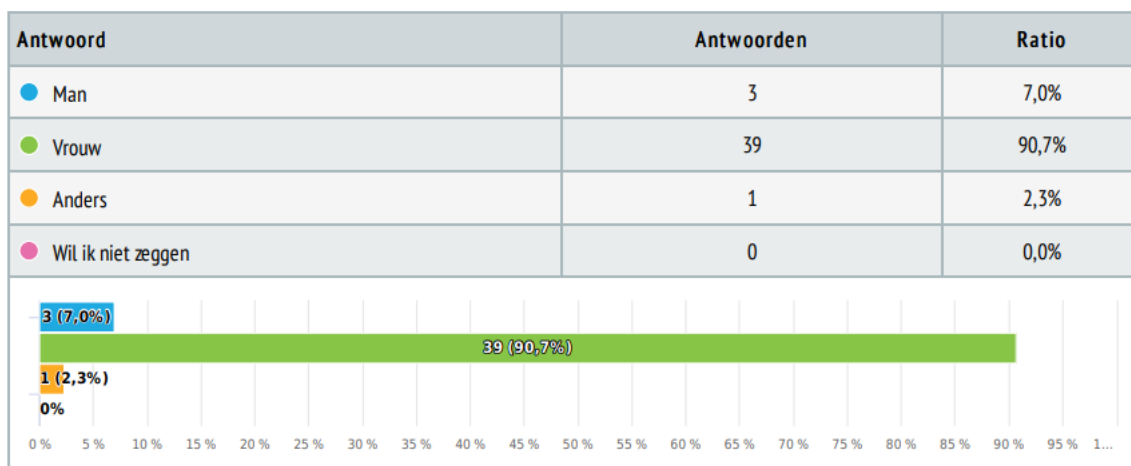
Tekstantwoord , Antwoorden 68 x, onbeantwoord 0 x

-
-
- (4x) -
- (10x) -
- -
- (2x) /
- Al het werk rondom het rijden van het paard zorgt ervoor dat ik al jaren geen sportschool van binnen heb gezien
- Als tiener had ik het zwaar thuis, paard was perfecte therapie daar ze jou gedrag en gevoel spiegelen, daarbij ben je buiten bezig en maakt het je hoofd leeg
- Band met een dier zoveel waard.
- (2x) Geen
- Geniet met de dag
- Hoe vaker ik paardrij, hoe minder blessures ik oploep
- Ik heb een vorm van reuma en merk dat ik door paardrijden wel soepeler blijf.
- Ik heb wel het idee dat ik rugklachten heb door een bepaalde houding die ik aanneem tijdens het rijden. Als ik dan van het paard stap heb ik last van mijn rug.
- (2x) Ik merk als ik een tijdje minder rijd ik ook minder conditie heb
- Ja ik heb de paarden aan huis staan en omdat je mest enzovoort word je conditie beter
- nee
- (18x) Nee
- Nee
- neen
- Niet alleen het rijden draagt bij, stalwerkzaamheden zijn al een sport op zich.
- Nv
- Onbewust kweek je kracht en sport je
- Ondanks intensief paardrijden doe ik ook fitness oefeningen om te verbeteren
- Paarden zijn niet alleen goed voor mijn fysieke, maar ook voor de mentale gezondheid.
- Paardrijden is over het algemeen buiten. Ik denk dat dat ook een positief effect heeft op gezondheid. Plus door de omgang met paarden en het buiten zijn wordt de weerstand en het immuunsysteem beter dus minder ziektes.
- Tijdens het werk met paarden heb je geen tijd om aan andere dingen te denken. Ook het buiten zijn werkt voor mij ontspannend, net als even fysiek bezig zijn
- Uitstekend hulpmiddel voor mensen met lage rug klachten
- Verminderd mijn pijn door betere houding
- Vooral het werk naast de paarden zorgt voor de kracht. Mesten, voeren, vegen etc. Het rijden zelf zorgt voor een kleine conditieverhoging.

Bijlage III Enquête hippische consument

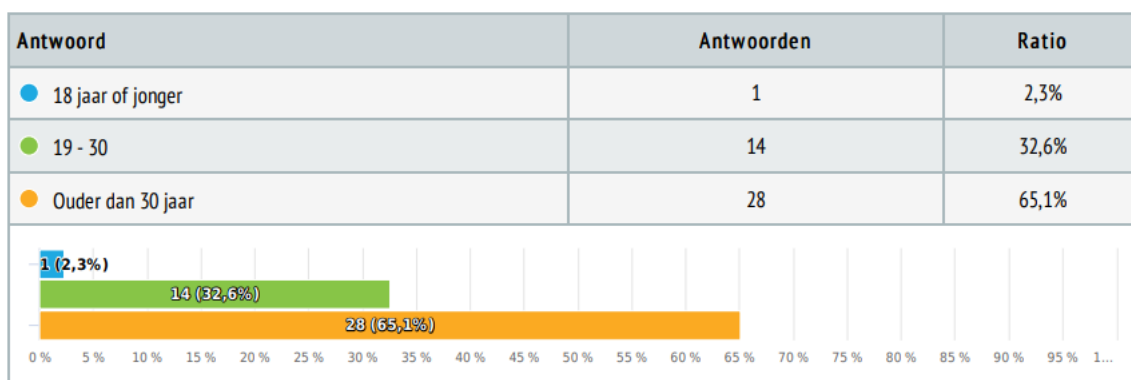
1 Wat is uw geslacht?

Enkele keuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

2 Wat is uw leeftijd?

Enkele keuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

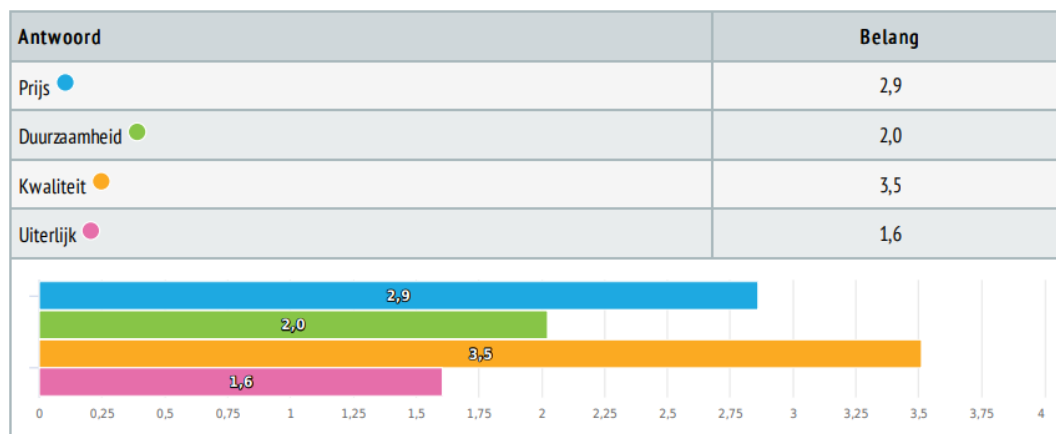
3 In welke provincie woont u?

Enkele keuze , Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

Antwoord	Antwoorden	Ratio
● Friesland	2	4,7%
● Drenthe	3	7,0%
● Overijssel	1	2,3%
● Utrecht	6	14,0%
● Zuid-Holland	1	2,3%
● Noord-Brabant	10	23,3%
● Groningen	0	0,0%
● Gelderland	11	25,6%
● Flevoland	2	4,7%
● Noord-Holland	4	9,3%
● Zeeland	2	4,7%
● Limburg	1	2,3%

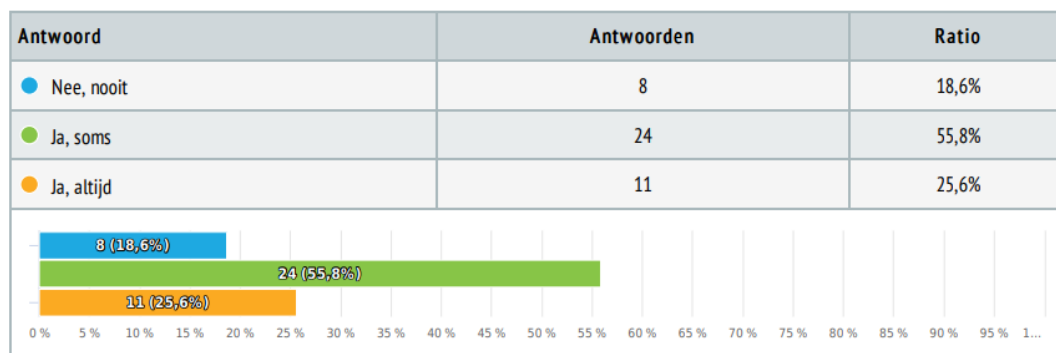
4 Wat vindt u het belangrijkste kenmerk van een ruitersport product?

Keuzes sorteren op volgorde of belang , Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

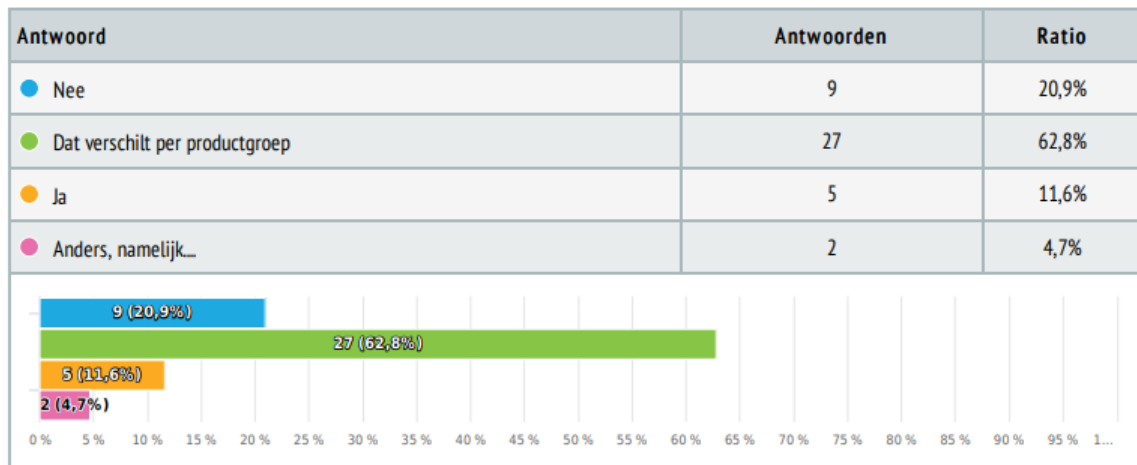
5 Let u bij de aankoop van een product op duurzaamheid?

Enkele keuze , Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

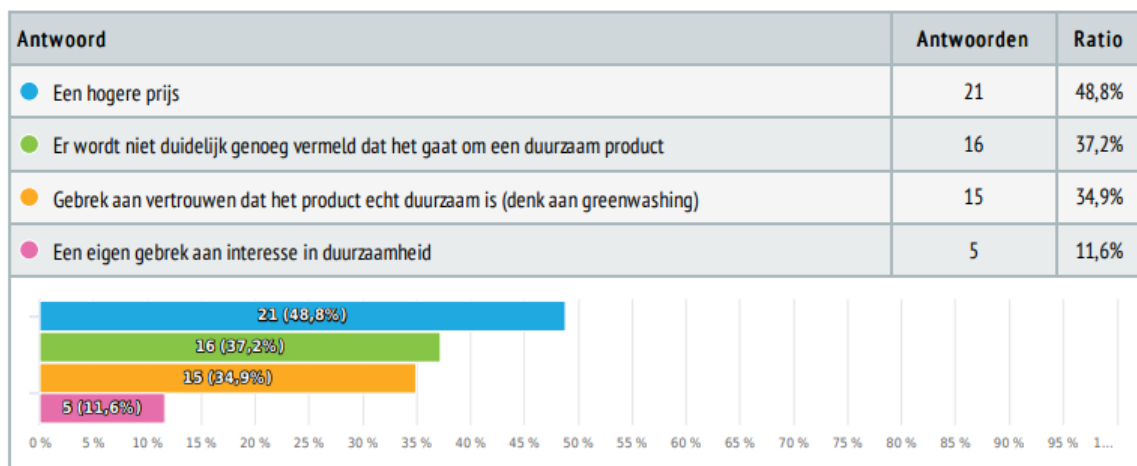
6 Vindt u dat er op dit moment genoeg aanbod is in duurzame producten?

Enkele keuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

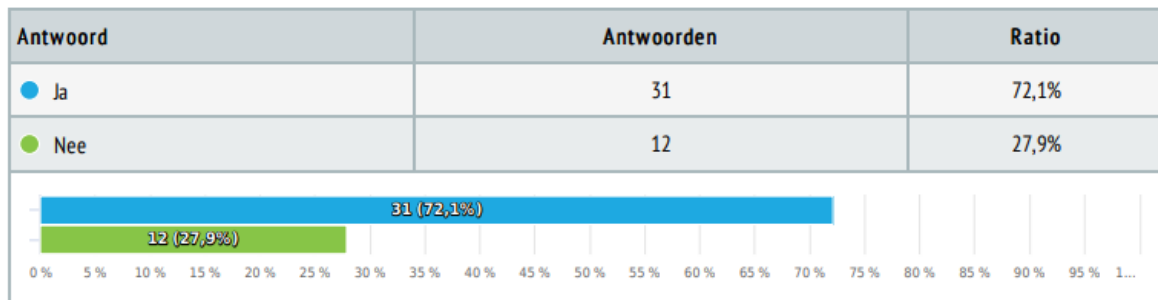
7 Is er een factor die een mogelijke belemmering kan zijn bij het kiezen voor een duurzaam product?

Meerkeuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

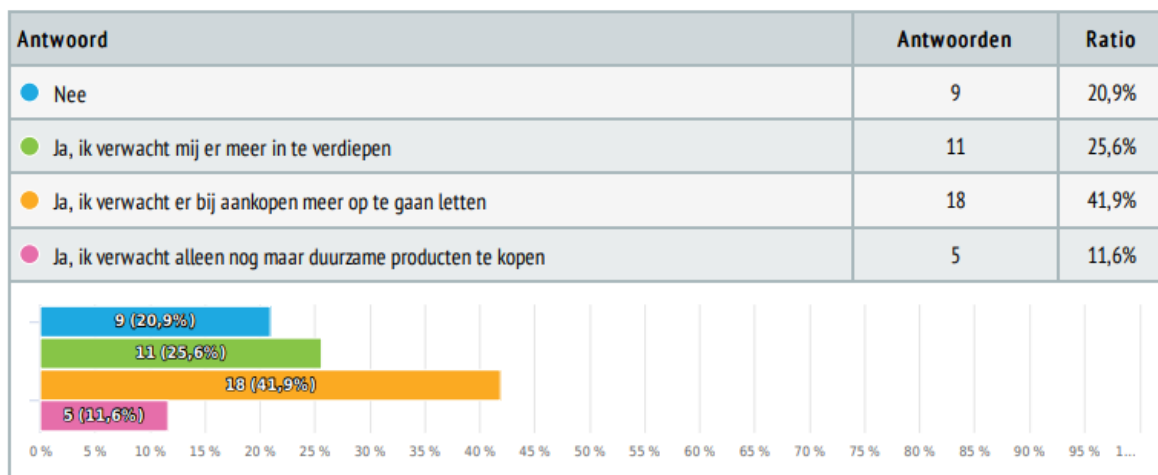
8 Heeft u het idee dat u op dit moment meer kijkt naar duurzaamheid dan 5 jaar geleden?

Enkele keuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

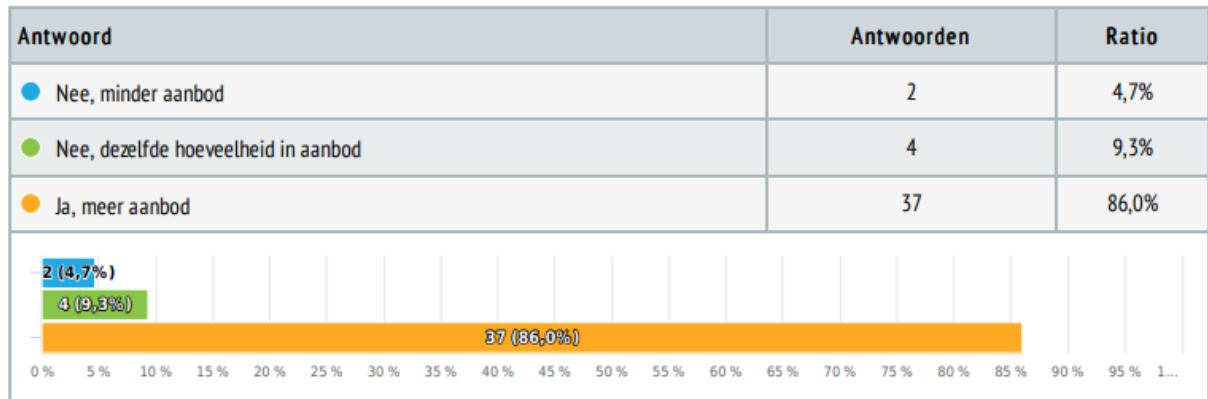
9 Heeft u het idee dat uw interesse voor duurzaamheid de aankomende 5 jaar zal ontwikkelen?

Enkele keuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

10 Verwacht u een groter aanbod in duurzame producten in de nabije toekomst?

Enkele keuze, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

11 Mocht u nog opmerkingen hebben over de onderwerpen uit deze enquête, dan kunt u deze hier plaatsen.

Tekstantwoord, Antwoorden 43 x, onbeantwoord 0 x

- (39x)
- Ik verwacht meer aanbod, maar niet perse een hogere prijs. Duurzaamheid is ook vaak mogelijk door innovatief tot een nieuw product te komen ipv puur het prijskaartje te verhogen. Heel veel wordt verduurzaming momenteel ook gebruikt voor verkapte margeverhoging
- neen
- Vraag 4 doet het niet
- Vraag 4 kon ik score niet veranderen

Bijlage IV Mail Trendpanel enquête verspreiding

Van: Mieke Theunissen <voorzitter@trendpanelpaard.nl>

Verzonden: donderdag 4 mei 2023 12:51

Aan: Rietveld, Merel <3029816@aeres.nl>; Bakker, Juno <3028694@aeres.nl>

Onderwerp: Enquetes voor verdere verspreiding - onderzoek naar SDG's en paardensector

LET OP: Deze e-mail is afkomstig van buiten de organisatie.

Beste Trendpanel lid,

Zoals u weet zijn er twee studenten (Juno Bakker en Merel Rietveld) van het Aeres Hogeschool te Dronten in opdracht van Trendpanel Paard bezig met een afstudeeronderzoek m.b.t. de SDG's: goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, eerlijk werk en economische groei en tot slot verantwoorde consumptie en productie.

Om het onderzoek rondom deze SDG's zo goed mogelijk te laten verlopen, moeten de studenten voldoende respondenten hebben op de enquêtes welke verspreid gaan worden. Wij hopen dat u/ uw organisatie het in overweging zou willen nemen om deze enquête ook via uw (sociale-media) platform te delen en zo mee te helpen aan een volledig resultaat.

Om u zoveel mogelijk werk te besparen is in de bijlage van dit bericht een document te vinden met daarin teksten welke gebruikt kunnen worden voor het verspreiden van deze enquête. Daarin opgenomen is ook een duiding van de doelgroep per enquête. De enquêtes sluiten over 3 weken op 26 mei.

Uiteraard worden de resultaten van dit onderzoek met u gedeeld.

Bij voorbaat willen wij u danken voor uw tijd en moeite.

Mede namens Juno en Merel,
Vriendelijke groeten,

Mieke Theunissen
Voorzitter Trendpanel Paard

voorzitter@trendpanelpaard.nl
06 109 43 793

Bijlage V Facebook teksten enquêtes

Duurzaamheid hippische consument

Doelgroep: particuliere online en offline consumenten in de hippische sector in Nederland

Koop jij als particulier wel eens paardenproducten en/of paardrijdbenodigdheden? En wil jij bijdragen aan een onderzoek naar het consumentengedrag van particulieren in de hippische sector? Neem dan 5 minuutjes de tijd om deze enquête in te vullen:

<https://www.surveio.com/survey/d/N9U4J6C2J5K4C9S0W>

Ruitersport gezondheid

Doelgroep: ruiters in Nederland (alle niveaus en leeftijden)

Rijd jij paard in Nederland? En wil jij bijdragen aan een onderzoek over de gezondheid van ruiters in Nederland? Neem dan 5 minuutjes de tijd om deze enquête in te vullen:

<https://www.surveio.com/survey/d/M3K5O3M6E3W4I4A8R>

Bijlage VI Algemene enquête teksten

Algemeen tekst

Trendpanel Paard doet onderzoek naar duurzaamheid

In opdracht van Trendpanel Paard werken twee studenten, Juno Bakker en Merel Rietveld, van Aeres Hogeschool te Dronten aan een afstudeeronderzoek over Sustainable Development Goals (SDG's) in relatie tot de paardensector. Het onderzoek spitst zich toe op de SDG's: goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, eerlijk werk en economische groei en tot slot verantwoorde consumptie en productie.

[vervolgens kunt u één of meerdere teksten hieronder overnemen naar gelang de doelgroep die u kunt bereiken]

Ruitersport en gezondheid *(doelgroep: ruiters in Nederland (alle niveaus en leeftijden))*

Voor de SDG 'goede gezondheid en welzijn' wordt er ingegaan de invloed van paardrijden op de ruiter. Er wordt hier onderzocht wat de huidige situatie is van de maatschappelijke kant van deze SDG. Door de resultaten kan er bepaald worden of paardrijden überhaupt een invloed heeft op de mentale en fysieke gezondheid vanuit het perspectief van de ruiter. Meedoen aan dit onderzoek kan door de enquête in te vullen via onderstaande link:

- <https://www.surveio.com/survey/d/M3K5O3M6E3W4I4A8R>

Duurzaamheid hippische consument *(doelgroep: particuliere consumenten in de hippische sector in Nederland)*

Voor de SDG 'verantwoorde consumptie en productie' wordt er ingegaan het consumentengedrag van een particulier in de hippische sector. Er wordt onderzocht hoe belangrijk de consument duurzaamheid vindt bij het doen van een aankoop. De resultaten van de enquête zullen hieraan bijdragen. Meedoen aan dit onderzoek kan door de enquête in te vullen via onderstaande link:

- <https://www.surveio.com/survey/d/N9U4J6C2J5K4C9S0W>

 Focus

Bijlage VII Checklist schriftelijk rapporteren

1. Het taalgebruik

- ☐ Voldoet aan de grammatica-, spellings- en stijlregels
- ☐ Kenmerkt zich door een actieve schrijfstijl
- ☐ Is zakelijk, formeel en objectief
- ☐ Is samenhangend (verwijs- en verbindingswoorden)
- ☐ Heeft een adequaat gebruik van persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden
- ☐ Is afgestemd op de doelgroep
- ☐ Heeft een uniforme stijl

2. De ordening

- ☐ Kenmerkt zich door een (inhoudelijk) logische opbouw
- ☐ Kenmerkt zich door juist opgebouwde thematische alinea's

3. Het rapport

- ☐ Heeft een uniforme opmaak
- ☐ Heeft een decimale hoofdstuk- en paragraafnummering met maximaal drie cijfers
- ☐ Heeft hoofdstukken/paragrafen met een passende titel
- ☐ Heeft een inleidende passage in alle hoofdstukken (m.u.v. hoofdstuk 1)
- ☐ Heeft een nieuw hoofdstuk op een nieuwe pagina
- ☐ Heeft genummerde bladzijden
- ☐ Is vrij van plagiaat

4. Figuren en tabellen

- ☐ Zijn zelfstandig te begrijpen
- ☐ Ondersteunen de tekst
- ☐ Hebben een passende titel (boven de illustratie)
- ☐ Zijn apart (door)genummerd
- ☐ Hebben een verwijzing in de tekst

Verslagopbouw

5. De omslag

- ☐ Bevat de titel
- ☐ Vermeldt de auteur(s)
- ☐ Vermeldt eventueel opleiding of opdrachtgever

6. De titelpagina

- ☐ Bevat de titel
- ☐ Vermeldt de auteur(s)
- ☐ Vermeldt de opdrachtgever(s)
- ☐ Vermeldt de plaats en de datum

7. Het voorwoord

- ☐ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport
- ☐ Bevat persoonlijke bedankjes
- ☐ Beschrijft eventueel de taakverdeling binnen de groep en/of het opleidingskader

8. De inhoudsopgave

- ☐ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport
- ☐ Vermeldt de samenvatting, bronnenlijst en de bijlage(n)
- ☐ Heeft een correcte paginaverwijzing

9. De samenvatting

- ☐ Is zelfstandig te begrijpen
- ☐ Is een beknopte versie van het rapport
- ☐ Bevat de conclusies en aanbevelingen
- ☐ Geeft suggesties voor verder onderzoek
- ☐ Bevat geen nieuwe informatie

10. De inleiding

- ☐ Is hoofdstuk 1
- ☐ Beschrijft de context en relevantie
- ☐ Bevat de hoofdvraag
- ☐ Bevat de deelvragen
- ☐ Vermeldt de doelstelling
- ☐ Bevat een leeswijzer

11. Materiaal en methode

- ☐ Beschrijft de gevolgde onderzoeksmethode
- ☐ Motiveert de keuze voor deze onderzoeksmethode
- ☐ Beschrijft de variabelen en/of eenheden
- ☐ Beschrijft de methode van data-analyse

12. De resultaten

- ☐ Zijn gestructureerd weergegeven
- ☐ Zijn correct geanalyseerd

13. De discussie

- ☐ Vermeldt de interpretatie(s) van de resultaten
- ☐ Bevat een vergelijking met relevante literatuur
- ☐ Geeft de valide argumentatie weer
- ☐ Evalueert de gevolgde onderzoeksmethode
- ☐ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen

14. De conclusies en aanbevelingen

- ☐ Bevatten antwoord(en) op de hoofdvraag
- ☐ Zijn gebaseerd op relevante feiten
- ☐ Bevatten geen nieuwe informatie

15. De APA-bronvermelding

- ☐ Is als verwijzing in de tekst correct vermeld
- ☐ Is als bronnenlijst op de juiste wijze vormgegeven

16. De bijlagen

- ☐ Ondersteunen de tekst
- ☐ Bevatten geen eigen analyse
- ☐ Hebben verwijzingen in de tekst
- ☐ Zijn voorzien van een passende titel en een letter
- ☐ Zijn overzichtelijk en leesbaar weergegeven

Bijlage VIII Beoordelingsformulier

Beoordeling Vooronderzoek Afstudeerwerkstuk

versie aug. 2018

Naam student :		Naam beoordeelaar :		Datum:		dd/mm/jjjj	
Versie :		Functie beoordeelaar : 1e beoordeelaar / 2e beoordeelaar		handtekening			

Beoordelingscriteria		Beoordeling	Feedback
Indicator	Goed (voldoet aan alle bolletjes)	Voldoende (voldoet aan alle bolletjes)	
2. Inleiding	- De inleiding beschrijft het breder kader van het onderwerp, trends en ontwikkelingen: waarom en voor wie het onderwerp belangrijk is (= relevantie). - In de inleiding wordt beschreven wat bekend is (theoretisch kader) en wat niet (=knowledge gap). - De hoofdvraag maakt duidelijk welk antwoord wordt gezocht. - De deelvragen dragen systematisch bij aan de beantwoording van de hoofdvraag. - Het is duidelijk wat met het beantwoorden van de hoofdvraag wordt bereikt in de beroepspraktijk (doelstelling). - Alle niet-eigen beweringen zijn onderbouwd met referenties.	- De inleiding beschrijft het breder kader van het onderwerp, trends en ontwikkelingen: waarom en voor wie het onderwerp belangrijk is (= relevantie). - In de inleiding wordt beschreven wat bekend is (theoretisch kader) en wat niet (=knowledge gap). - De hoofdvraag maakt duidelijk welk antwoord wordt gezocht. - De deelvragen dragen systematisch bij aan de beantwoording van de hoofdvraag.	Voldoende
3. Aanpak (Materiaal en Methode)	- De onderzoeksopzet past bij de onderzoeksvragen. - De methodologie van de onderzoeksopzet is verantwoord. - De methode van data-analyse sluit aan bij de thematiek van het onderzoek en bij de manier van gegevensverzameling (n.v.t. bij literatuuronderzoek). - Bij literatuuronderzoek is het volledige zoekplan beschreven. - Alle onderzoekseenheden en variabelen zijn genoemd (niet bij literatuuronderzoek). - Beschrijft bij literatuuronderzoek de criteria waarop literatuur wel of niet gebruikt wordt. - Indien van toepassing: Enquête(s) of interviewstructuur zijn als bijlage toegevoegd.	- De onderzoeksopzet past bij de onderzoeksvragen. - De methodologie van de onderzoeksopzet is verantwoord. - De methode van data-analyse sluit aan bij de thematiek van het onderzoek en bij de manier van gegevensverzameling (n.v.t. bij literatuuronderzoek). - Bij literatuuronderzoek is het volledige zoekplan beschreven.	Voldoende
7. Bronnen	- Minstens 10 referenties komen uit peer-reviewed bronnen. - De literatuurlijst is opgesteld conform de geldende APA-normen. - Er zijn wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke, nationale en internationale bronnen gebruikt (diepgang). - Alle gekozen bronnen zijn relevant. - Minstens 10 referenties zijn actueel (< 10 jaar oud).	- Minstens 10 referenties komen uit peer-reviewed bronnen. - De literatuurlijst is opgesteld conform de geldende APA-normen.	Voldoende
8. Het hele Vooronderzoek Rapporteren	- Het rapport voldoet aan alle punten van de checklist schriftelijk rapporteren. - De omvang van het Vooronderzoek is maximaal 20 pagina's (excl. bijlagen).	Het rapport bevat geen 'killing points' van de checklist schriftelijk rapporteren.	Voldoende
		Cijfer	Voldoende